

ASSICURAZIONI GENERALI.

KIADÁS Nyeresség- és veszteség-számla az A) mérleghez. Elemi- és baleset-biztosítási ág (1895).

BEVÉTEL.

Table with 4 columns: Item description, frt, kr, and total. It details financial results for the elementary and accident insurance branch in 1895, including income, expenses, and net profit.

Nyeresség- és veszteség-számla a B) mérleghez. Életbiztosítási ág (1895).

Table with 4 columns: Item description, frt, kr, and total. It details financial results for the life insurance branch in 1895, including income, expenses, and net profit.

VAGYON.

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyónállása 1895. december 31-én.

TEHER.

Large table with 5 columns: Description, A, B, and Összesen (twice). It provides a detailed breakdown of the company's assets and liabilities as of December 31, 1895.

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben: Besso József, Besso M., Dr. Bozza Camillo, Báro Bruck Ottó, Romanin-Jacur Maró, Báro Morigio József, Segré V. A vezérigazgató: Richetti Ödön.

Magyarországi vezérigazgató: HEGEDŰS SÁNDOR igazg.-tan., ROTT JÓZSEF főnök. Az intézet hivatalos helyiségei Budapesten, Dorottya-utca 10. sz. a. az intézet saját házában.

21. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, MÁJUS 24.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt... Kötés ára 8 frt... Kötés ára 2.50

KÁROLY LAJOS FŐHERCZEG.

1833—1896.

MÚLT KEDDEN, május 19-én délelőtt közmegegyeztetést tartott a fővárosban, hogy a várbegyűlés messze ellátású miniszterelnöki palota ormán egyszerre csak komor fekete zászló váltotta föl az ezredévi örömműveg megkezdése óta nagy vígan ott lengtet nemzeti lobogót.

Azóta nemcsak az uralkodó család, hanem az egész monarchia is aggodó figyelemmel leste a betegség lefolyásának mozanatait, öszintén óhajtván, hogy a beteg Károly Lajos főherceg, szeretett királyunk legközelebbi testvéröccse s így törvény szerint a magyar királyi és az osztrák császári korona örököse, mennél előbb teljesen felgyógyuljon.

Házánk és nemzetünk iránt való hajlandóságának számos bizonyosságai közül méltó kiemelnünk azt, hogy már hajlott korában elég jól megtanulta nyelvünket, s fiai nevelését is azzal kívánta betetőzni, hogy őket is bevezette a magyar nyelvbe; továbbá hogy annál több kapcsolatot fűzött hozzá, ez előtt néhány évvel a magyar nagybirtokosok sorába lépett, megvásárolván Keglevich István gróftól a kistapolcsányi nagyszerű uradalmat és fejedelmi építészeti palotát, melyben azóta oly örömet tölt.

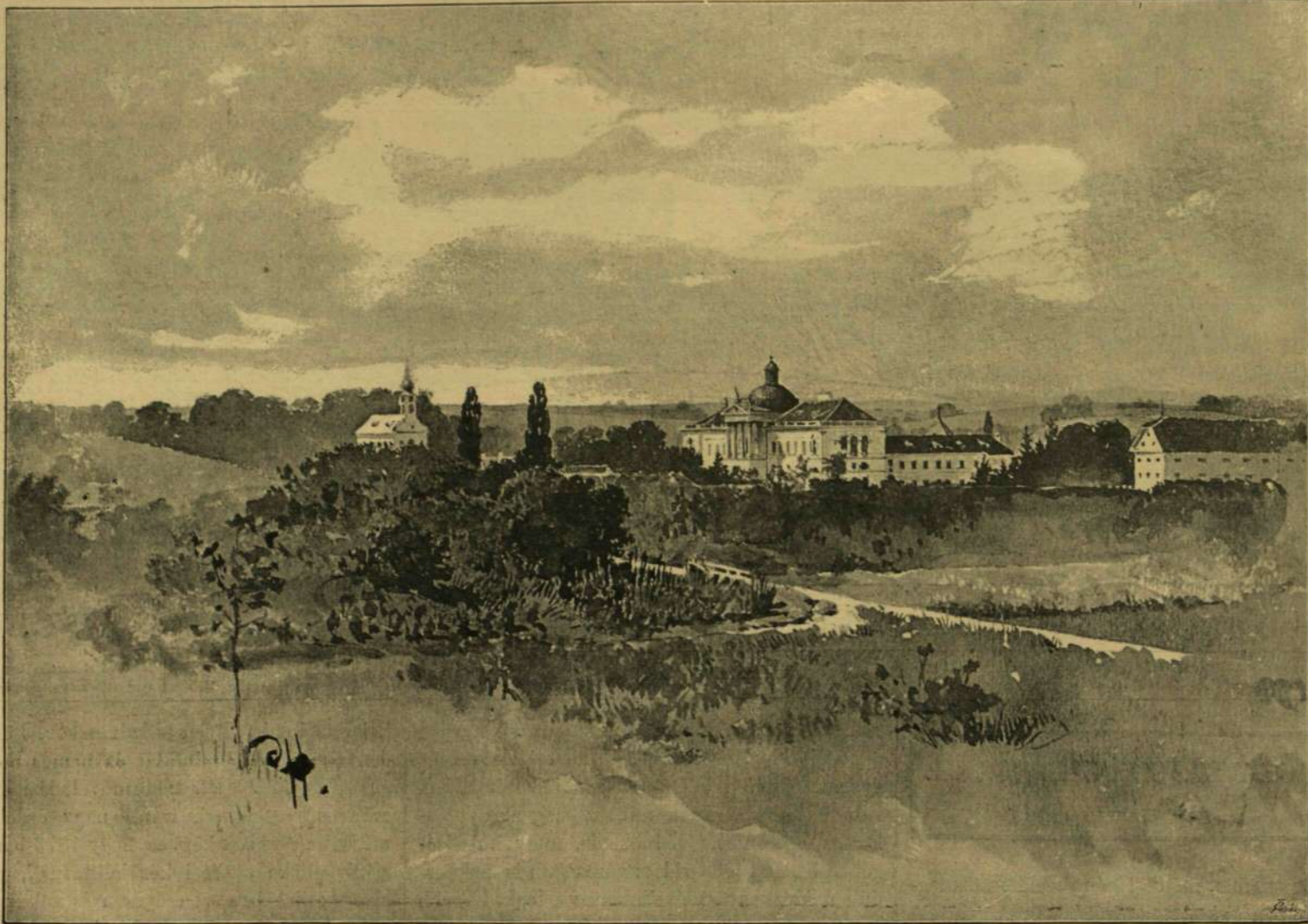
helyettesítene. Ilyen alkalmakkor különösen dicsérték finom tapintatát és nemes méltósággal teljes föllépését. A közművelődési és tudományos mozgalmak iránti nagy érdeklődését tanúsítja egyebek közt az, hogy 1873-ban ő volt a fővédnöke a bécsi közkiállításnak, melynek sikere érdekében személyesen is sokat fáradozott; továbbá az, hogy a bécsi cs. tudományos akadémiának tiszteletbeli tagja, a krakói tudós akadémiának pedig fővédnöke volt.

Igen szép vonása jellemének a családi erényekben való tündöklése. Nejét és gyermekeit rajongva szerette. Halálra betegséget is apai buzgósága okozta. Ugyanis gyógyulás végett Egyiptomban tartózkodó első fiát, Ferencz Ferdinándot, melynek nevével együtt a magyar királyi és osztrák császári korona örököse, mennél előbb teljesen felgyógyuljon.

KÁROLY LAJOS FŐHERCZEG.

R. Hirsch Nelli rajza.

KÁROLY LAJOS FŐHERCEG KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLYA. — Háy Gyula rajza.

dinánd főherceget e tavasz elején nevével együtt meglátogatván, ott egy hosszabb kiránduláson erősen meghűlt s e miatt gyöngéledve tért haza Bécsbe. Itthon aztán a gyöngéledés betegséggé fajult, melyből nem is tudott többé felgyógyulni.

Károly Lajos főherceg élete folyásáról a következő főbb adatokat közölhetjük. Schönbrunnban született 1833 július 30-án, s így három évvel volt fiatalabb királyunknál. Egyéni tulajdonaira nézve sokban hasonlított atyjához, Ferencz Károly főhercegre. A nyilvános szereplést soha sem kedvelte. Legörömebb és leggyakrabban a király ő felsége társaságát kereste, kit gyermek-kora óta a leggyöngédebb testvéri érzelmekkel szeretett. Bár szintén kitűnő katonai nevelésben részesült s már 1848-ban a 2. számú könnyű lovasezred (ma 7. számú ulánus-ezred) tulajdonosává lett, mindenkor örömebb foglalkozott közigazgatási ügyekkel. 1853—55-ben a galicziai helytartóságnál működött; 1855-ben Tirol helytartója és katonai főparancsnoka lett. 1856-ban megnősült, elvevén János szász király leányát, Margit hercegnőt, ki azonban két év múlva özvegyen hagyta. Az olasz háború alkalmával igen nagy tevékenységgel és belátással szervezte Tirolban a honvédelmet. Nem sokára letette a helytartói méltóságot s újra házasodott, nőül vevén II. Ferdinánd szicíliai király leányát, Mária Annunciata hercegnőt 1862-ben. Ebből a házasságból származtak Ferencz Ferdinánd, Ottó és Ferdinánd Károly főhercegek s Margit Zsófia hercegnő. De ezt a boldog házasságát is megszakította nevének 1871-ben történt halála. A gyászévek letelével azonban szükségét látta a még legjobb erejében levő főherceg, hogy árván maradt családját anyai gondozásra bizza. Így 1873-ban harmadszor is megnősült; ritka szerencsés választással feleségül vette Dom Miguel portugál trónörökös (infans) fiatal, de igen fejlett szellemű és fenkölt gondolkodású leányát, Mária Teréziát, kivel halála napjáig a legboldogabb családi életet élte s ki még két gyermekkel: Mária Annunciata és Erzsébet főhercegnőkkel ajándékozta meg. Így most özvegyen kívül hat gyermeke siratja halálát.

Felejtethetlen lesz az elhunyt főherceg a monarchia összes népeinek, felejtethetlen királyi

bátyjának és az egész uralkodó-háznak, de felejtethetlenebb saját szűkebb körű családjának, melyben igazi egyszerű patriákhális rendet és szokásokat honosított meg. Olyanszerű volt az ő házi élete is, mint nálunk a József főhercege. Nem túrta maga körül a fejedelmi házakban szokásos «etikett» feszességeit. A természetességet és a természetet szerette mindenek fölött. Különösen kedves tartózkodó helye volt a családnak a Rax-alpes alján álló Wartholz nevű várkastélya, melyben nyáronként igazi idilli napokat éltek, s vagy a vár nagy kertjében mulatoztak, hol a főherceg maga oktatta gyermekeit a növénytan és kertészeti ismeretekben, vagy pedig kirándulásokat tettek a közeli alpesi vidékekre, oly egyszerűen öltözködve, hogy az idegen nem is sejtette volna bennök egy főhercegi család tagjait. Szívesen szöbö álltak a környékbeli egyszerű néppel. Károly Lajos főherceg az ő birtokával határos kisebb birtokok tulajdonosait egész kedélyesen «szomszéd ur»-aknak szokta szólítani. Rendesen Wartholzban ünnepelték meg a főherceg születésének évfordulóit, de mindig szűk családi körben. Még legnagyobb volt az az ünnepély, melyet 1893 július 30-án tartottak a főherceg 60-ik születésnapján. Ekkor ünnepi költeményeket szavaltak és szindarabot is adtak elő, de a néző közönség ekkor is pusztán a családtagokból állott. Szintén ilyen igazi falusi életet éltek a tapolcsányi kastélyban is, mióta birtokukba vették, s hol a főhercegnő szintén olyan rendes és kitartó kísérője volt férjének, mint az Alpesekben. Mennyi sajtó felvételű fénykép maradt a főhercegnő gyűjteményében e kedves falusi élet és kirándulások mozzanatainak megörökítéseül!

Ezentúl sokkal eszembesebb lesz az élet mind Wartholzban, mind Tapolcsányban. Sőt ki tudja, mikor látják e helyek újra a mély bánatba merült főhercegi családot!

A kérelhetetlen halál csak addig várt végső csapásával, míg királyunk ő felsége nagy ünnepéseink első szakaszát befejezte, Bécsbe ismét visszatért. Ott már végső küzdelmei közt találta a szeretett testvérét, ki aztán harmadnapra el is költözött.

A főherceg bebalzsamozott testét a főherceget megillető gyászpompával temették és

helyezték el a bécsi kapuczinusok őrzése alatt álló nagy családi sírboltba, hol most rövid idő alatt két trónörökösnek a földi maradványai kerültek egymás mellé. Nyugodjanak békén poraik.

«EZERÉV»

Történeti drámai költemény.

Írták Szász Károly és ifj. Szász Béla.

Mutatványok.

I.

Széchenyi a reformátor.

SZÍN: Nemes egyszerűséggel, de válogatos kényelemmel rendezett s bútorozott elfogadó terem. A háttérben gazdag könyvszekrény. Egyik sarokban asztal, műtárgyakkal, — másikon mintákkal s tervekkel rakva. Oldalt író-asztal, hírlapokkal s könyvekkel. Kényelmes pamlogok, karos székek. Egyik pamlogon ül gr. Széchenyi István huszárcapitányi egyenruhában, mellén érdemjeleivel.

Gróf Teleki József, b. Wesselényi Miklós, Kazinczy, Horvát István, Kisfaludy Sándor és Károly, Kölcsey, Berzevics, Vörösmarty jönnek, s tisztelő küldetésétől módjára félkörbe állanak. Gróf Teleki a többiek élén.

TELEKI: (ünnepélyes hangon kezd.)

Nagy fényű férfiú, honunk disze!

SZÉCHENYI:

Kérlek, barátom, csak ne ily magas, Ily ünnepélyes hangon! Nem tudom Ugyan, mi szándék hoz ma egyszerű Lakomba, — bármi, szívből üdvözöllek — Ti is csak egyszerű és fesztelen Szavakban öntsétek ki cézelotok!

TELEKI:

A szó, melyen kezdettem, nem magas; Magas a tett s nagy fényű, a melyért Neked köszönni jöttünk, a haza S nyelvünk nevében, a melyeknek oly Magasztosan s nagyilekűn áldozdál Tegnapi, midőn egyetlen szóddal a Literatúra és a tudomány Oltáira, a már oly rég sovárgott Fényt lángra gyújtád, mit Bessenyei Jámor szándéknak mert nevezni csak, Miért a lelkes Kulcsár s Révai, Fejér és annyi mások lelkesültek,

Atyám is a miért buzgólkodott: Te egy szavaddal megvalósítád, Nagy alapot tévén egy nemzeti — Oly rég óhajtott Akademiának. Ez az, miért hódolni eljövénk, Nagy részben olyak, a kik a tudós És szép literatúra bajnoki, Hivatva arra, s a hazára fényt Deríteni; fogadd el szívesen. Szavunk alig egy halk visszhangja csak A riadásnak, mely tegnap az ország-Gyűlési termet s ott minden szívet, Ma már az országot betölti. Élj Soká!

SZÉCHENYI:

Barátom, te megszegyenesesz, Midőn magasztalsz érdemed fölött. Nem én, a tett sem, csak a cél magas, Mely engem lelkesít, mit magam Elébe tűztem; és az áldozat, Mit érte hoztam, eltörpül a mellett. Oh bár tehettem volna többet is! De hogyha élek, s Isten engedi, Talán hazámnak még használhatok. — De hadd ülünk, foglaljatok helyet.

(helyeket mutatja)

Teleki, kérlek. Melletted Kazinczyt Illetni meg az első hely. — Ide Mellém, te, Miklós, régi jó barát, Hű útítárs, barangolásaimban, Foglaljatok helyet mind, uraim! Ne szónokoljunk, állva, mint a pap, Barátságos beszélgetésre jobb Kényelmesen leülni. Kényelem: A jól-érzés első feltétele.

Cszimánat is lerögöm, ha szorít!

(Mind leülnek, pamlogokra, székekre.)

Igy, most beszéljünk, bizodalmasan. Hadd mondok el, mi sarkalt engemet Ezt tenni, — s mást is, többet, ha lehet. Hogy elmaradtunk, senki sem tagadja, Ki nem vak, érzi, ki nem elfogult, Mig a világ halad, világosul S csinosodik, mi párduez-kaczagányos Ósínk mentében járunk ma is — (Képleg beszélve, mert ruhájakat, S mi több: a nyelvöket s az áldozat-Készséget és a honszerelmet is Kezdjük levetni, sőt megvetni.)

BERZSÉNYI:

Ugy van:

Romlásnak indult hajdan erős magyar!

SZÉCHENYI:

Romlásnak, ámde nemcsak abban ám, A mint Tekintetted fogad oly szívet Rázón dalolta! Mivelletlenek, Tudatlanok vagyunk. Nyelvünk a régi Bajt elveszté, durva, szintelen. S szegény is: hány dologra nincs szavunk, Mert szűk az eszmekör, melylyel birunk — S azért magát a dolgot elszalasztjuk. Költők, daloljátok! Tudós urak, Tanítsatok! Hogy nyelvünk szép legyen S zengő, mint fulbemászó báj-zene, S tartalmas gondolattal. Ime, ez Volt cézalom, első.

KAZINCZY:

Méltó, hogy legyen Elsők között legelső. Negyven éve Beszéltem ezt, mellette izgatok, Kérek, könyörgök, hízelgek, tanítok.

SZÉCHENYI:

A nemzet érte nem lesz — ne legyen Hálátlan! Értse valahára meg, Hogy nemzetet nemzeté nyelv tesz. A gyermek is előbb gagyog, beszél, S abból tanul meg gondolkozni — és Majd tenni is. Mindenben elmaradtunk. Sokat utaztam, láttam a világot, — Sokat tanultam, — látásból csupán — Miről fogalmam sem volt itthon — és Fogok utazni és tanulni még, Mert még tanulnom kell igen sokat.

Egy némelyet hadd említek meg. Angol-Országban a gőz szárnyin kezdenek Már járni — míg mi sárba rekedünk, Mert még becsületes kő-úttakat Sem építünk; jó fajta lovainkat Hí-hajszszal és ostorcsapással el-Csigázunk, Angolország tud bezeg Lovat nevelni, nemesíteni fajt, Mi azt se tudjuk, mi a telivér! Nemesítés s lövésény kell nekünk.

KÖLCSEY:

Mind szép dolog, de van szükségesebb is!

SZÉCHENYI:

Majd rájövök, csak egy kis türelem! Ha összeül nálunk a társaság Országgyűlésen és a vármegyén, Van sérelem s panasza, de semmi tett, A nép javán semmit se lendítünk. S a méltóságos vagy téns uraink Ha összegyűlnék, kártya, bor között, Dorbézolunk, vagy legföllebb magunk S a szomszéd dolgát s pletykáit vitatjuk. Esmét cserélni, mivel társaságban Táplálni egymás lelkét, könyveket Olvasni, megvitatni: már ahhoz Nem ért, de kedve sincsen a magyarnak. Klubbokba jár az angol s francia, Csapszékbe a magyar, vagy legföllebb Komédiába, a csür-szín alá. Színházak a művészet templomi És kaszinók — ez kellene nekünk.

KÖLCSEY:

Ez már valami, de még nem elég.

SZÉCHENYI:

Nem ám! Bizony, mivel közügyeink, Törvényeink — és intézményeink, Mind a középkor színét viselik, Sok újítást kívánnak. Ám a rögzött Szokás, előítélet eltörléséhez Csak félve, kimélettél nyúlhatunk. Az ősiség, nemesség, a kiváltság, Mind a hűbérsg maradványai. Adót fizetni — kész-e a nemes? Fizessen a paraszt! Kiáltja rá. Utat csinálni? — no, az kéne még! Csinálja a paraszt, neki való!

KISFALUDY K.:

Mind meglez az, indítani kell csupán.

KISFALUDY S.:

Én azt nem érem, nem is akarom, — Így meglehetünk nyolcezszáz éven át, Az ezredévig is meglehetünk. Nem sietős; s rohani sohse jó!

SZÉCHENYI:

Nem akarunk sokat, de az idő Ránk kényszeríti. Még egyet — s talán A mi legelső, legszükségesebb, Megemlítem. Nincs forgalom hazánkban. Nem csak hogy útnak oly csúdarak, Hogy verneink rothad gabonánk, S magunk zsírjába szinte megfulunk: De a mi fő s legdrágább, földnek és Pénznek forgalma nincs, mert nincs hitel; Nem tudjuk, mi a váltó, mi a bank, S az ősiség a földet lekötö A gazdag úrnál, jobbagyság pedig Le a parasztnál — vagyis a parasztot A jobbagy földhöz. Teremtünk hitelt! Majd könyvet írok erről — meglehet.

HORVÁT:

A gróf a múltat semmibe veszi, Magyarok az a legdrágább pedig.

VÖRÖSMARTY:

Barátom, mi csak a múltat merengünk: Hogy őseink kijöttek Ázsiából, S Nimród fia apáink őse volt, Hogy párduczoz Árpád szerze itt hazát, S hogy' alkotott Szeren törvényeket; S prózába, versebe' megsiratjuk azt, Hogy mindez elmúlt, — s ebbe' maradtunk. A gróf a messi nagy jövőre néz, S hogy azt miképp kell megteremteni, — Én véle tartok — és követem őt.

SZÉCHENYI:

Köszönöm ezt a szót, Zalán dicső Költője. Mert erős bennem a hit: Hogy Magyarország nem volt még, de lesz!

TELEKI:

Ez nagy s nemes szó — oh legyen igaz! Én is tanultam nemzetem dicső Múltját: de nemcsak rajt' merengeni, Hanem belőle tanulságokat Keresni a jövőre — s az erény S hazafiság példáit.

WESSELÉNYI:

És erőt

Meríteni még a küzdelmekre, mik Ránk várnak. A miket Széchenyi mond — S én mind helyeslem és még többet is — Azt pipaszónál nem végezzük el. Sok szó-vita, pártdüh, kortes-fogás, Egymással összetűzés, késhégyig, Ki tudja, tán még polgárháború, Talán egy új Rákóczi-támadás, Vész és vihar lesz, míg a ezélhoz érünk. De hogy elérjük: hiszem Istenem!

SZÉCHENYI:

Rohanva indul bőrczűrű a patak, Sziklát tör át s magának medret ás, Több s több patak foly össze majd vele, S folyása lassul, medre mélyül — és Nem szaggat akkor sziklát, a helyett Nagy földeket termékenyít s hajókat Hordozva hátán, méltóságosan lejt. Én is rohammal indulok: a meg-Rögzött előítélet, megszokás És esőkönyösség sziklavárait Lerontani. De hogyha ezerek És milliók lesznek velem — s erők, S erőkbe' bizodalomunk lesz elég: Lassabba fogjuk majd a rohamot, S mefontolással, méltóságosan Hódítjuk és foglaljuk el a tért. Reform a jelszóm — s erre izgatok, De forradalmat — azt nem akarok. Haladni, jelszóm — de maradni sem, Rohanni sem. Ki nem mozog, nem él. S a tepsedő nép s nemzetek fölött A történelem napirendre tér. — Ki tart velem?

WESSELÉNYI:

Mindnyáján, azt hiszem.

SZÉCHENYI:

Remélem én is. És ha nemzetem Megérti szómat és követni fog, Ha sem közönyje lankadni nem hagyja, Sem túlheve veszélybe nem ragadja, Czélnünk elérve és jelszónk valóság: Hogy Magyarország nem volt még, de lesz!

II.

Utóhang.

NEMTŐ: Egy ezredév lejárt! És annyi vész S viszály után, magyar nemzet, te állsz! Most egy új ezredév elébe mésszsz, S talán megint csak új harcokra szállsz, Mert a jelen szép bár, a melyre néssz, S minden felől öröm zeng, semmi gyász, — De a jövőd? — annak sürű fátyla Tiltólag van arczára lebecsátva!

Mert most is vannak ellenségeid, Fenekedők künn, benn ólalkodók. Már alattomban töröket fenik, S hálójukat szövik, mint ronda pók. Lehetne: elveszítne mindenki, Legyen bár ajkukon judási csók. — De eltiporni mind se birna téged: Csak te magad ne légy ten ellenséged!

Mert nem az ellenségek fegyvere Öldöke tégedet, se bent, se kint! Török-tatár had földhöz nem vere — És ha levert, fölállott megint. Hátrált, ki rád támadni is mere, Látván a hőst benned, ha rád tekint. — Nem ellenség, csupán a belviszály Tört meg, ha magad ellen harcolál.

AZ ŐS-HALÁSZAT A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁSON.

GYERMEKPAVILLON.

VIZÉPÍTÉSZETI PAVILLON.

A ROMÁN-KORI CSINELMI KIÁLLÍTÁSON.

A MALAGAI PAVILLONJA.

AZ EZREDEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

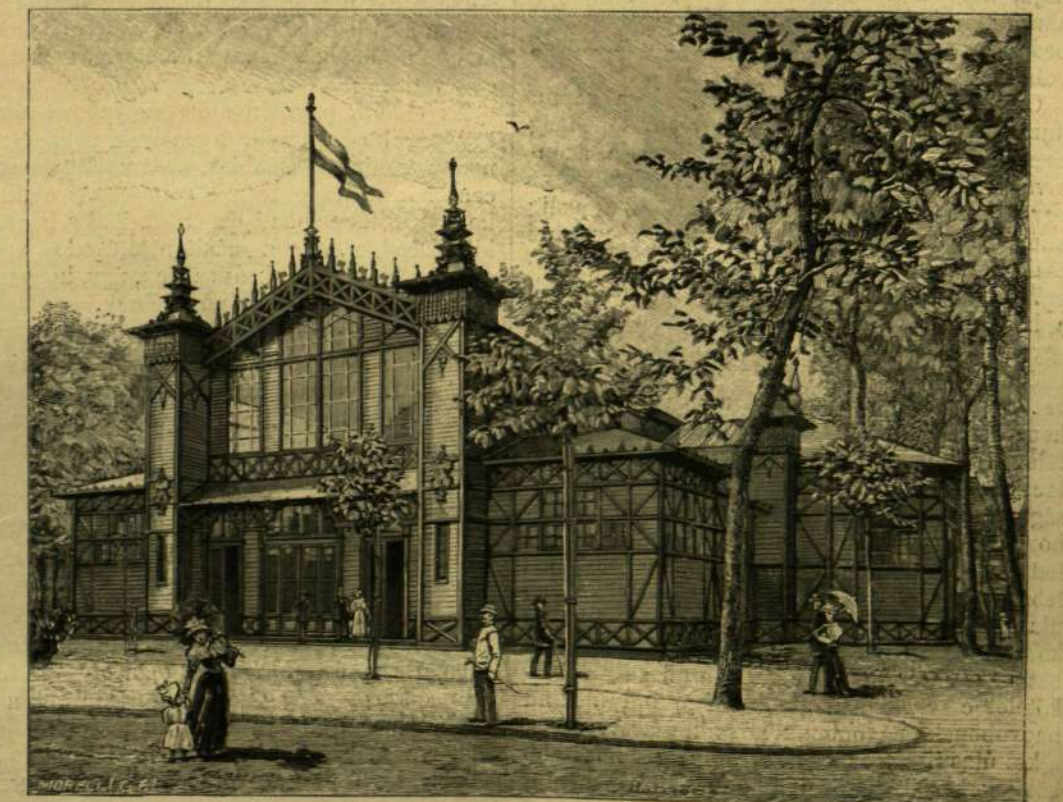
Morelli metszetei.

IGAZSÁGÜGYI PAVILLON.

MEZŐGAZDASÁGI PAVILLON.

VEGYÉSZETI PAVILLON.

Most annyi század s száz veszély után
Tán megtanított a tapasztalás,
S okulhatál a sok vesztet elcsán,
Hogy múltad árnyán a jövőbe láss:
Hogy tenmagadban bizatol csupán,
Mert nem segít rajtad soha más;
Csak: hogy ha te meg nem rontod magad,
S vak szenvedélyed vészbe nem ragad.

Most tenmagaddal már kibékülél,
S fejedre fölvetéd a koronát.
Kebledben elcsitult a szenvedély,
S kibékült arcot tükröz ős Dunád.
Fölötted új hajnal sugára kél,
S leng üde szellő völgyön-halmon át.
Körüléd új élet szellője árad,
S mosolyg az ifju Pestre Budavárad!

Arany kalász leng újra tériden,
A miket eddig vér s könyv öntözött.
A munka vígan foly, kéz nem pihen,
Veríték váltá föl könyv s vérözönt;
Gépek zaja dübörg s zúg szélben,
S vasút robot síkon s bérzid között.
A béke szánt-vet és harcz nem riad.
Elmúlt a múlt és új jövő virad!

Most jó uton haladsz, szemlátomást,
Mert bölcseségre bölesen hallgatál,
— Magyar! bécsüld meg a tapasztalást —
S felelve mind, mi rémest álmodál:
Magad' magadnak visszaadva lásd!
Ki önmagára bizik: bizton áll.
S bár a jövőd kétes — s titka mély:
Csak egyetértés — és senkitől ne féj!

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

III.

Katonai léghajózás. Óriás ágyúk. Hajó páncélok. Lövészek ereje. Hadi tengerészeti kiállítás. Séta.

Sokszor úgy jár a kiállítás látogatója, hogy valamely elre elhatározott czéllal indul meg hazulról: most ezt a pavillont, vagy amazt a pavillont nézem meg, mert erre is kell már egy külön fél napot szánni. Azonban ember tervez, a kiállítás csodái végeznek, s bizony megcsik, az hogy kitűzött céljához közel sem ér az ember, már azon veszi észre, hogy este van s bezárják az épületeket. Ennek a magyarázata pedig az, hogy kívül a pavillonokon is, minduntalan olyan szerfelett érdekes tárgyak kötik le a figyelmet, a melyek nézegetésével nagyon hamar és könnyen eltelik az idő.

A mint például azon föltett czéllal megindul az ember a gyönyörű új hídon keresztül, hogy behatoljon a főtra, szándéka mindjárt kezdetben hajótörést szenved, mert a gyönyörű tavon végig tekintve, — a melynek fodrozó vizét hatyúk és apró benzinhajók hasítják, — meg látja, hogy a hadügyi kiállítás előtt épen most akarják a katonai léggömböt fölereszteni. Ezt pedig már csak meg nem nézni lehetetlenség volna!

Ott himbálózik már a nagy, sárga gömb, duzzadásig megtöltve könnyű levegővel, de még nem mehet fel, mert erős vaskötél tartja, azonkívül a róla leelőg kötelek oda vannak aggatva egy esomó homokos zsákhoz, kosarába pedig annyi műszaki katoná kapaszodik, a mennyi csak hozzá fér. Egyszerre aztán két tiszt be-mászik a féltős magasságú kosárba, kiaggatják a köteleket a homokos zsákokról, a katonák egyrésze a drótkötél mellé sorakozik, a többi a leelőg kenderköteleket fogja meg, elhangzik a vezényszó, bűgva megindul a gőzgép s vastag hengeréről gyorsan kezdi a rácsavart drótkötelet legombolyítani, a kenderköteleket is eleresztik a katonák s a hatalmas gömb méltóságos lassúsággal elkezd föfelé emelkedni. Azaz, hogy csak a szemlélőnek tetszik, mintha lassan haladna, hiszen néhány másodperc alatt ott lebeg már felettünk óriási magasságban, az utasok nem is látszanak, csak épen a gömb és kosara. Majd egy idő múlva zászlóval intenek a katonák, mire ellenkező irányban kezdik a drótkötelet csavarni s a gömb lefelé indul. Mind nagyobb-nagyobb-nagyobb látszik, észreveszszük a két útas tisztet is, egyszerre pedig a hosszabb kötelek kezdik sodorni a földet. Ekkor megint

oda rohannak a katonák, megkapják a köteleket, majd a kosár széleire támaszkodnak, a két tisztt kiugrik a légi utazás szerencsésen be van fejezve.

Csak hogy kitűzött czélunktól, a főüttől, már eltértünk s a léghajózás befejezte után sem tudunk oda visszatérni. Hiszen a mint megindulnánk, ott mereszkeedik előttünk a hadügyi kiállítás előtt két óriási *várágyú*, majd hátrább megint egy esomó roppant partvédő, mérföldekre hordó taraczk, mozsár és egyéb lövészköz, melyek szinte kényszerítik az embert, hogy őket szemlélje, csudálja. S meg is érdemlik ezt, nemcsak természetes voltuknál, öblös szájuknál fogva, hanem azért is, mert megmutatják, hogy mit tudnak, mire képesek, ha egyszer kenyértörésre kerül a dolog. Oda van ugyanis szomszédságukba támasztva, két *hajó-páncél* darab, a melyekre ezek az ágyúk egygolyót löttek valamikor. A páncél, mely tiszta vasból van, teljes 40 centiméter vastagságú, tehát tenyérnyi híján félméter és ezen a roppant vastag vastómezen, úgy keresztül ment a partvédő ágyú golyója, mintha csak egy szál deszka lett volna útjában. Szép sima lyukat hagyott maga után az egyik páncél-táblán, de a másikat egyuttal ketté is repesztette.

Megláthatjuk azt a *golyót* is, a mely ezt eslekedte. Oda van állítva szépen áldozatai mellé. Körülbelül derékig ér az embernek; az alakja olyan forma, mint a cukorsüveg, finom, aczél hegyben végződik és ez a hegy, a borszasztó erejű lövés után, csak olyan kissé van letompulva, hogy egy búzaszem megállhatna rajta!

Különb, hogy ezek a lövegek oly iszonyatos erővel repülnek, nagyon érthető lesz, ha meg tudjuk, hogy egy-egy lövéshez, az ágyú és golyó nagyságához képest, — 50 kiló, sőt 1 méter-mázsas puskaport használnak! Egy-egy ilyen töltés aztán bele is kerül vagy 600 forintba.

Az ilyen ágyúkhöz a *lőpor* sokszög alakú hosszú vászonzsákba van bevarrva és pedig nem az ismert apró szemekből áll, hanem nagy négyzetű táblákat képez.

Hogy pedig ez a roppant tömeg lőpor szét nem veti a legvastagabb falú ágyúcsövet is, annak magyarázata az Uchatius-féle *aczél-bronz* rendkívüli erejében rejlik. Van ott egy hosszabban kétféle fűrészelt ilyen ágyúcső is, melyben egyszer, lövöldözés alkalmával egy ekrazit gránát robbant szét, s ez az iszonyú erejű robbanás csak épen egy kissé tagította ki a cső belsejét, de meg nem repesztette, úgy, hogy még azután 20 lövést tettek ugyanezen csőből s mindenik a legnagyobb pontossággal a czélla csapott.

Ha innen vissza akarunk térni, a *vörös-kereszt-egylet* szerfelett érdekes sátrai, felszerelése közt végig haladva, megint önkéntelen is meg kell állanunk. Ime előttünk emelkedik egy roppant hadi hajónak a közép része a parton, mely egyszermind a *hadi tengerészeti pavillon*-jával is szolgál. Tornyaiból két roppant tengeri ágyú mereszkeedik előre hosszú, fekete csővével, árboz kosarából pedig apró, torpedó- vadász golyószórók nézegetnek kifelé, míg legalól egy három öles hosszúságú óriás ágyú nyújtózkodik, mely mérföldekre képes 10 métermázsas lövegeit vetni.

Ez előtt a pavillon előtt megint ott látunk egy pár hajópáncélt, a melyek sokkal vékonyabbak mint az előbbie, nem vastagabbak 27 centiméternél, de azért a golyók már csak behorpasztották; épen egynek sikerült a hegyével kilyukasztani, míg a másik belefurdott ugyan egészen, de ott is rekedt szépen, úgy, hogy most maga is részét képezi a páncélznak.

Ennek magyarázata pedig az, hogy ezek a páncélok nem tiszta vasból, hanem *nickelvasból* állanak, a mely anyag sokkal ellenállóbb. Hát híjába, így van ez: ha az ágyúkat tökéletesítik, nyomban követi ezt a védelmi szerék tökéletesítése is. A tiszta vas a mai lövegyverek előtt nem sokkal ér többet a fánál, kellett tehát valami újabbat ki találni, a mi ismét majd az ágyúk erejének újabb növelését és az — adó szaporítását vonja maga után.

Ha aztán innen odább menve, még a 100 métermázsas *sziklavészt* megtekintjük, az elragadó szépségű *történelmi csoportot* — ki tudja hányadszor — végig nézzük, betekintünk a *fabuba*, az *óshalászat* kőkorszaki kunyhójába, akkorra már épen bezárják a kiállítást s legfeljebb kívülről gyönyörködhetünk a legszebb

pavillonokban, azután mehetünk a tündéri fényben úszó kórzóra, vagy nézhetjük, a mint az apró hadihajók, düllős tengeri csatát vívnak egymással az állatkerti tavon.

ZÁSZLÓ-SÉRTÉSEK.

Mai napság, sajnos, napi renden vannak az u. n. zászlósértések, melyeknek azonban, tekintve az elkövetők jelentéktelen voltát, némi súlyt csakis a túlságos érzékenykedés, vagy erős kiszinezés kölesönözhet. Az efféle, hitvány csinyeknek hasonló vagy súlyosabb természetű zászlósértések is különben épen nem mai keletűek, megesett az ilyesmi a régebbi időkben is, mire nézve hadd álljon itt egy pár példa.

1851-ben *Spanyolország* reklamált az éjszakamerikai Egyesült-Államokhoz egy zászlósértés ügyében, mely a spanyol lobogót Új-Orleansban érte. Akkor történt ez, mikor Lopez és társai benyomulva Kuba szigetére, másodszor tüztek ott ki a fölkelés zászlóját. A spanyol hatóságok, miután a lázadást leverték, a kezek közé került ötven éjszakamerikai rövid uton agyonlövették. De a kivégzések híre oly izgalmat támasztott Új-Orleansban, hogy a lakosság egy része talpra állt, több spanyolt megsebesített, néhány spanyol középületet kifosztott s nemcsak a spanyol konzult támadta meg, de a spanyol lobogón is merényletet követett el.

A spanyol kormány reklamációjára *Webster* elutasította ugyan a kárt szenvedett spanyol honosok kártérítés iránti követelését, azon ezimen, hogy a köztársaság területén ügyeik érdekében tartózkodó külföldiek *ipso facto* alávetik magokat az ország köztörvényeinek s a foederalis kormány nem is vállalhat felelősséget egy lázadás következményeire, de teljes kártalanítást nyújtott a spanyol konzulnak, mint a kiról elismerte, hogy hivatalos jellegénél fogva az Egyesült-Államok védelme alatt áll, s megadta az elégtételt a bántalmazott spanyol lobogónak is. Spanyolország és a madridi kabinet teljes elégtételt kapott, mint ezt az akkori kormányelnök, *Miraflores* marquis következő kijelentése tanúsította:

«A királyné kormánya, a mint kötelessége volt, teljes elégtételt követelt attól az államtól, mely tanúja volt lobogónk megsértésének Új-Orleans városában. S olyan elégtételt kapott, a milyent *soha nem adtak egyellen nemzetnek sem».*

«A királyné kormánya, a mint kötelessége volt, teljes elégtételt követelt attól az államtól, mely tanúja volt lobogónk megsértésének Új-Orleans városában. S olyan elégtételt kapott, a milyent *soha nem adtak egyellen nemzetnek sem».*

Annyi bizonyos, hogy nem mindig adatott teljes elégtétel a megsértett nemzeti lobogónak sem: politikai aggodalmak, a helyzet tekintetei néha elnyomták a nemzeti önérték kitérését ott is, a hol azt teljesen indokolta volna az állam színeinek súlyos megalázása — mint ez abból a kiváló kérdésből is kitetszik, mely a *francia direktorium* és *Ausztria* között 1798-ban fölmerült, s mely a francia nemzet, illetőleg annak akkori kormánya meghatárlásával végződött.

Az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy ez időben még Bécsben legalább teljességgel példánküli volt, hogy bármely hatalom nagykövete államának külső jelvényeit kitűzette volna székhelyére, annál kevésbbé ezimert vagy lobogót. Erre az Ausztria és Franciaország között kötött campoformiói egyezmény 23-ik cikkelye sem adott felhatalmazást. Az állami szuverenitásnak a nemzetközi érintkezések terén ily külső szimbolizálása a nemzetközi jogrendnek csak újabb fejleménye. Mindamellett a chauvinista francia újságok cikkei az akkori bécsi francia nagykövet, *Bernadotte* tábornok ellen, ez utóbbit bele tudták tüzelni abba a kockázatos lépésbe, hogy kitűzesse bécsi palotáján a köztársaság háromszínű lobogóját.

S még ez nem volt elég. Állama tekintélye iránti tulzó buzgalomból, mikor a bécsi nép ünnepélylyel akarta megülni hazafias felbuzdulása évfordulóját, hogy előtte való évben önként csoportosult Ausztria lobogója körül a trón védelmére, Bernadotte túlságos érzékenységből kijelentette az osztrák minisztereknek, hogy nemcsak kellemetlenül érintené ez az ünnepély, de sőt ha az megtartánék, ő kénytelen lenne szintén ünnepélylyel tüntetni az ellen.

Természetesen ez a teljesen igazságtalan és kihívó álláspont nem akadályozta meg a hazafias ünnep végbemenetét, ápril 13-án.

Ugyanazon napon azonban, mint előre jelezte, a francia nagykövet is összegyűjtötte lakomára barátait s ezt az alkalmat ragadta meg, hogy palotája erkélyén kitűzze a köztársaság *«Liberté, Egalité»* feliratú lobogóját.

Ez este 6 órakor történt. Már 7 óra tájban nyugtalanokdó néptömeg vette körül a nagykövet lakását s fenhangon követelte a zászló eltávolítását. A tömeg perczről-perczre szaporodott; a helyszínen megjelent katonaság nem akart erőszakot alkalmazni, mindössze szétoszlásra hívta fel a tömeget. De ez nem engedelmkedett, sőt nem sokára kövekkel kezdte dobálni a zászlót és az ablakokat.

Ekkor intézte *Bernadotte* első jegyzékét Thugut miniszterhez, melyben előadva neki a történeteket, haladéktalan intézkedést kért. A jegyzékre válasz sem érkezett. E helyett *Dietrichstein* gróf és *Pergen* gróf rendőrigazgató érkeztek meg, a kik kérve kérték a francia követet a zászló eltávolítására. De *Bernadotte* határozottan ragaszkodott szándékához: «Nem, a zászló maradni fog».

Most a tömeg újra kezdte a ködöbálásokat. Többen az erkélyre kúsztak fel s a tricolort letépe, a sárba tiporták. Mások betörték a követései palota ajtaját, úgy, hogy *Bernadotte* egyik titkárával karddal kezében volt kénytelen útjokat állani. E pillanatban cselédeinek egyike rálőtt a benyomulókra s egy embert megsebesített. Ez jeladásul szolgált arra, hogy a felbőszült tömeg behatoljon a palotába s szétzúzta a bútorokat, a csillárokat, sőt még a követ hirtőit is.

Új jegyzéket intézett *Bernadotte* ekkor Thuguthoz, melyben már egyenesen azzal fenyegetőzött, hogy összes személyzetével rögtön elhagyja Bécsét, ha a kormány habozik példás megtorlásban részesíteni a nemzetközi jog ezen hallatlan megsértését, ha vonakodik ünnepélyesen, egy katonai vagy polgári hatóság személy által sajtóközleg tüzetni ki ismét a meggyalázott francia lobogót.

De még erre a megkeresésre sem érkezett semmi válasz. Csak egy harmadik, erőlyes felszólalásra fejezte ki végre *Thugut* sajnálkozását a történetek fölött s egyuttal intézkedett, hogy a zavargás katonai erővel nyomassék el.

Természetesen ez nem elégítette ki *Bernadotte*-ot, a ki most egyenesen a császárhoz fordult elégtételért, ismételve fenyegetéseit és távozását szándékát azon esetre, ha az elégtétel tovább is késni fog.

Ferencz császár aztán végre elrendelte a vizsgálatot, jegyzőkönyvet vétetett fel az esetről s megnyugtatta a francia követet az ügy igazságos elintézéséről. A minisztertanács azonban, melyet a császár összehívott, hallani sem akart a zászló újra kitűzéséről, a mihez a francia követ föltétlenül ragaszkodott. Hosszas tanácskozás után az összes jelenlevő miniszterek és nagykövek oly értelmű jegyzőkönyvet irtak alá, melyben az osztrák kormány eljárása formászerű igazolást nyert s az egész kihágás odiuma a francia követet hártatott. Ezt a jegyzőköny-

vet aztán megküldték a párisi directoriumnak s az összes külföldi udvaroknak.

Igy aztán *Bernadotte* nem kapta meg a kívánt elégtételt, beváltotta fenyegetését s egész környezetével együtt ápril 15-én elhagyta Bécsét. Viszont a párisi directoriumnak is nagy fejtörést okozott a megsértett nemzeti becsületért veendő elégtétel ügye. Mert egyrészt lehetetlen volt a köztársaság iránt kiváló érdemeket szerzett Bernadotte tábornok dezavválása, másfelől azonban, az egyiptomi expedíció küszöbén Ausztriával sem lett volna tanácsos újat húzni.

A dolog tehát annyiban maradt. *Bernadotte* elégtétele annyiból állott csak, hogy nem büntették meg épen, mint a hogy a császári kormány azt egyenesen követelte.

—7.

A MŰCSARNOKBÓL.

I.

Roskovics Ignác festményei.

Az ezredéves kiállítás műcsarnokának nagy érdekességet, változatosságot és bő tanúságot biztosít, hogy a magyar képzőművészet multjába is — mely oly rövid — visszapillantatni enged. Tehát történeti jellegét is mutat a műcsarnok kiállítása. Elhunyt jelesebb művészeinktől is látunk műveket, élő művészeinknek az utolsó tíz évben keletkezett művei szintén megtekinthetők, mert például falkepeket festettek. Mások a megrendeléssel a kiállítás megnyitására el nem készültek. Ezek elmaradása pedig nagy fogyatkozás lett volna a hazai képzőművészet feltűnésének. Egyik tartalmas és szeretetreméltó festőnk, *Roskovics* Ignácot szintén korábbi művek képviselik.

*Roskovics*ot hosszabb idő óta már a Kolozsvár városi megrendelése, az *erdélyi unió* nagy képének megfestése foglalja el. Ezzel csak a nyáron készülhet el. A történelmi és egyházi festészet, a vidám, elms és finom életképek jeles művésze egy oltárképpel és egy életképpel foglalja el megillető helyét az első rangban. Van ezen kívül egy vázlat, mely Szegedváros megrendelésére pályázik. A szegedi nagy árvíz alatti király-látogatás művészi megörökítését óhajtja a nagy alföldi város, s Pataky Lászlót, *Roskovics* Ignácot és Vágó Pált szólította föl versenyre. Mind a három művész el is készítette a vázlatokat, s mind a három ki van állítva a műcsarnok egyik termében.

Roskovicsot a *«Szentlélek elővelete»* oltárkép az a mű, mely a művész nevét megalapította. Festett azóta sokat, oltárképeket, a józsefvárosi templom freskóit, életképek egész sorozatát. Azok szerzetesek vannak, kiállításra összegyűjteni nehéz, oltárról levenni nem szívesen engedik. Sajnálni lehet, hogy *Roskovics*nak oltárképei közül nem gazdagíthatja a kiállítást és nem emelheti egyházi festészetünk hatását a radnai főoltár nagy képe *«Mária üdvözlése»* és a szinai oltárkép: *«Patrona Hungariae»*, mely a nemzeti érzést is oly szerencsésen beleolvastja az ájtatos hangulatba, ovábbá a Zombolya melletti Csütő község templomának poétikus *«Nepomuki szent János»*.

Roskovics művészi pályája arra az utolsó évtizedre esik, melyet a műcsarnok kiállítása felől az élő művészek minél többoldalú bemutatására. Az újabb festői nemzedékhez tartozik, mely művészetünkben már tömöttebb sorban, valódi hivatással, komoly készletséggel, kellő önállósággal, a feladathoz méltó becsúgygyal jelenik meg. Felfogása tiszta, lát-

ROSKOVICS IGNÁC.

A MŰCSARNOKBÓL: «KÓSTOLJA, HE ÉDES.»

Roskovics festménye.

köre tágas. A modoros felfogással szakít és a külföld művészetének fejlettségéhez irányozza öntudatosságát.

E gárdából gyorsan kivált, az első egyike lett *Roskovics*. Még alig végezte el a mintarajziskolát, mikor elkészítette a «*Szentlélek eljövetele*» képét. Abban az időben Ipolyi Arnold püspök elnökléte alatt egyházfestészeti bizottság alakult, melynek az a kettős feladata volt, hogy tehetséges festőket az egyházi festészetre buzdítson, szegényebb templomokat pedig műbecsű oltárképekkel lásson el. Tűzött ki pályadíjakat is, a mi nem volt több 300 frtnál, az állam is segélyezte czéljai elérésében, egy pár oltárképet megvett vagy megrendelt szegény templomoknak. A veszprémi megyei Porva filiális rom. kath. templom is így folyamodott az államhoz, hogy képet kapjon oltárára. *Roskovics* még mintarajziskolai növendék volt, mikor vázlatot készített a «*Szentlélek eljövetele*»-re. A szerény kis pályadíjat szívesen kiadták neki érte, s az állam megrendelte, hogy 1200 forintért fesse meg a képet, mely három méternél magasabb és másfél méter széles. Münchenben végezte a festést, s mikor itthon kiállították, a legjobb egyházi képekre kitűzött 300 forintos díjat is megnyerte vele.

A kép nagyon feltűnt, s az 1885-iki országos kiállításnak is egyik legszebb festménye volt. Az oltárképek szertartásos hidegségéből, sablonos hagyományából nincs rajta semmi. Friss szellem, élénk, tüzes felfogás lüktet az egész alkotásban, az apostolok összegyűlt csoportján. Méltóságos csodától megihletve borulnak le, vagy tekintenek föl a magasba, mely megnyílt fölöttük, s a szentlélek tüzesnyelvek alakjában árasztja el őket tudással, fölvilágosodással, hittel, bátorsággal. Az apostolok megdicsőülése ez, kiket égi fény hív a világba, hogy az új szellemet, a felvilágosodást hirdessék, kiknek elméje, szíve eltelik e pillanatban a hivatás hatalmával. Ihettség minden arcon, avagy a bátor elszántság, mely feladatának teljesítésében kész mindennel szembeállni, s ünnepélyes fogadalmat tesz a lángnyelvek zúgásának csodálatos beszédére, melyet megértének. Középen az isteni anya, ájtatosan, átszellemülten, madonnai alázatosságában és szépségében, mintegy kiválva a nagy misztio emberei közül, kik tértetni és vértanúságot szenvedni mennek. Fény, világosság veszi körül, mint valami víziót, mely az égből támadt ragyogásba annyira beleillő. A vallásos felfogás, a mithikus szín és hangulat közt az apostolok alakjai a meggyőző igazság erejével hatnak. Az egész nagy csoport pedig festői, plasztikus. Keresettség nincs rajta, sem fölösleges. A színek mélyek, ragyogók s már távolról felhívják a figyelmet.

— «Ez a kép bizonyosan francia festőé?» szölt gróf *Andrássy Gyula*, mikor a kiállításon először megpillantotta.

Még akkor nem volt neve a fiatal *Roskovics*-nak. Gróf *Andrássy* bemutatatta magának, s ezentúl akárhányszor találkozott a művészszel, mindig beszélgetett vele új képeiről.

Közbe *Roskovics* több kisebb és nagyobb életképet festett. Ezekben sem a taposott utakon haladt. A kedély, a pajzanság nyilvánulását választotta falusi csoportosulások helyett. A paraszt menyecske vidámságát, pajkoságát szözlatta meg többször. A «*Piezi piros alma*» mindeféle másolatokban, színyomatokban elter-

jedt az országban. Ebből a genreből való a «*Dinnye-szűret*», *Roskovics*-nak kedves genreképe az új műcsarnokban. Mezői idyll, a menyecske kaczer incselkedése. A fölszelt dinnyének a közepét, épen a legédeseb részét szűrta föl késhegyre az asszony s oda kínálja a gyepen heverő és szerelmesen néző embernek: «Kóstolja, be édes». Még a mosoly is édes hozzá. A képen pedig derült, világos minden, mint a nap-sütött fűjainak szokás. Az életvidam képet *Pártos Gyula* építész neje, operánknak nem oly régen annyit tapsolt primadonnája, *Bartolucci Victoria* ruhólgy szerezte meg és engedte át a kiállításra. A «*Vasárnapi Ujság*» *Roskovics*-nak most bemutatott festményein kívül úgy szölvá-

A MŰCSARNOKBÓL: A «SZENTLÉLEK ELJÖVETELE.» *Roskovics* oltárképe a porvai templomban.

minden nevezeteseb képét közölte már előbbi évfolyamaiban.

Közöljük még a művész arcképét. Életéről, műveiről többször megemlékeztünk már. *Roskovics* életének erőteljes korában van most, mely a munkái és eredményeké szokott lenni.

EGYVELEG.

* A virágillat nem minden állatra hat egyformán. A rothadt hús szagú virágokat a lepkek és méhek kerülik, de a legyek és rovarok nagyon szeretik, melyek viszont a rózsák és ibolyák illatát nem szeretik.

* *Beccher-Stowe Harriet*, a «*Támás bátyja kunyhója*» szerzője még most is él; azonban sajátos, hogy ki nem állhatja azt a regényét, a mely neki világhírt szerzett. Rokonai és barátjai gondoskodtak róla, hogy e művet előtte ne is említsék.

* A nősülés megengedett kora az egyes országokban igen különböző. Németországban az ifjúnak legalább 20, a leánynak 16 évesnek kell lenni. Spanyolországban, Portugáliában és Görögországban az ifjú már 14 éves korában elvehet 12 éves leányt, Franciaországban a férfinak 18, a leánynak legalább 15 évesnek kell lennie, hasonlóképp Oroszországban is. Olaszországban a férfi 18, a leány 16 éves lehet. Svájcban a legkisebb kor a fiúnak 18, a leánynak ellenben a különböző kantonok szerint 13—17 év.

* Afrika fölösztása. Az európai hatalmak már igen nagy részét hatalmukba ejtették Afrikának. Hogy a különböző államok közül melyik mennyire tette ott rá a kezét, arról nem régiben a következő adatokat állította össze és olvasta föl a tudós egyesületek közgyűlésén (Congrès des Sociétés savantes) *Barré Pál* francia tudós. *Anglia* elfoglalt 5.100.000 □ km. területet 38 millió lakossal; *Franciaország* a Saharán való terjeszkedését is számítva 9.600.000 □ km-ért 35 millió lakossal; *Belgium*, illetőleg a belga király mint fővédnök 2.600.000 □ kilométert 20 millió lakossal (*Congo*); *Németország* 2.800.000 □ kilométert 8.650.000 lakossal; *Portugália* 2.250.000 □ kilométert 7.715.000 lakossal; *Egyiptom* 1 millió □ kilométert 7 millió lakossal; *Olaszország*, melynek hatalmi köre még nagyon vitás, 1.350.000 □ kilométert 6.300.000 lakossal; *Törökország* (*Tripolisban és környékén*) 1 millió □ kilométert 1 millió lakossal; *Spanyolország* 500 ezer □ kilométert 450 ezer lakossal. Független terület van még 1.314.000 □ kilométer 8.250.000 lakossal, föl nem osztott terület pedig 2.478.000 □ kilométer 12 millió lakossal. Ez adatok szerint az egész Afrika összes területe 30 millió □ kilométer, a lakosságának száma pedig 145 millió lélek. Fölsőleges külön megjegyezni, hogy ez a számítás csak hozzávetőlegesnek tekinthető.

* A legnagyobb encyclopédia a világban a buddhista iradalom «*Tangym*» nevű gyűjteménye, mely 225 kötetből áll s minden kötet két láb magas s fél láb vastag. Az egész gyűjtemény egymás mellé állva 35 méter hosszú volna és súlya legalább 30 mázsa. Az egész gyűjteményből alig van 10—15 példány, nagyobb része tibeti zárdákban. Európaiak kezébe három jutott. Egy van Londonban az indiai múzeumban, a másik *Szent Pétervárt* s a harmadik a bengaliai ázsiai társaság tulajdona. Ez utóbbi a gyűjteményt feltűnő olesón, 3000 rupiáért vásárolta egy tibeti kolostortól, de elszállítására közel 100 teherhordóra volt szükség. E nagy gyűjtemény mellett az európai lexikonok valóságilag csak zsebkönyvek, s csodálatos, hogy ily munka a könyvnyomtatást nem ismerő népnél keletkezett.

* *Sajátságos tornya* van a kopenhágai börzeépületnek. Ez a torony 1815-ben épült, 50 méter magas, alul 8 szögletű s innen négy egymásba fonódott sarkányból áll a csúcsa.

* Új nagy tengeri csatorna építését tervezik az Egyesült-Államokban. E csatorna több tagból állna. Az első főtág az Erie tóból az Ontario és a Champlain tóba, a második főtág pedig a Hudson-öbölbe s annál fogva a Jeges-tengerbe vezetne. A tengeri hajóktól is járható csatorna-hálózat 7.000 méter mélységű és 91 méter szélességű lenne. Ezzel az amerikaiaknak az a régi álma teljesednék, hogy az ő belföldi tavaikról egyenesen indulhatna ki a tengeri hajózás. A költségek egy milliárd frankra rúgnának s a munka 12 év alatt fejeződne be.

* A tinórú gomba néha igen nagyra megnő. Egy kiló súlyút is találtak már; félkilónyi nem is nagyon ritkaság. De ezek rendszeren nem oly jóízűek, mint az alma nagyságúak. Apróbbak is vannak.

* A szállítás költségeinek hatásán nagyon meglátszik a széken a Kimberleyi gyémántbányákban. Egy mázsa széknek, mely a bánya helyén 25 krt ér, Kimberleyben 10 forint az ára, így az ár 4000 százalékkal emelkedik.

GRÓF ANDRÁSSY GYULÁNÉ.

1830—1896.

Az egész országban közrészvételt keltett az a gyászír, hogy a legnépszerűbb és legtiszteltebb magyar főúri asszonyok egyike, özvegy gróf *Andrássy Gyuláné* elhunyt. A napi sajtó valóban az általános érületnek volt tolmácsa, midőn azt hangoztatta, hogy a gyászba borult család fájdalmában az egész haza osztozik. Azok a kiváló személyes tulajdonok, a melyekkel az elhunyt nemes úrnő, mint családtag és mint honleány egyaránt ékeskedett, magukban véve is különösen fájdalmassá teszik az elvesztését, de az meg országossá fokozza a veszteséget, hogy egykor olyan férfinak volt a méltó neje, a ki mint a kiegyezés egyik megteremtője, mint új alkotmányos korszakunk első miniszterelnöke és mint később az egész monarchiának épen olyan nagy tehetségű, mint szerencsés kezű külügyminisztere maradandó, sőt örökre emlékeztetés érdemekkel írta be nevét hazánk legújabb történetébe.

Gr. Andrássy Gyuláné, családi nevén gróf *Kendeffy Katinka*, Erdély egyik legkiválóbb és leglovagiasabb főúranak, gróf *Kendeffy Ádám*-nak volt az egyetlen leánya. Atyját, ki az ósrégi gróf *Kendeffy* családnak utolsó férfi sarja s Erdély közeletében báró *Wesselényi Miklós* bajtársa és barátja volt, korán, már 1835-ben elvesztette. Fiatal édes anyja pár év múlva újabb házasságra lépett gróf *Traunnal*, kivel aztán húzamosabban *Pozsonyban* lakott, hol házuk kedvelt találkozó helye volt a politikai élet, kivált az ellenzék kitünőségeinek. Gróf *Traunné* új helyzete legkevésbé sem vonta el leánya nevelésétől. Az épen oly eszes, mint bájos gyermek csakhamar büszkesége lett a családnak. Majd 1855-ben mint már viruló hajadon nagyobb utazást tett édes anyjával s hosszasan tartózkodott *Párisban*, hol a főúri ifjuság vetélkedve iparkodott szívét és kezét elnyerni. *Katinka* grófnő azonban megismerkedvén az akkor *Párisba* menekült gróf *Andrássy Gyulával*, megszerették egymást és csakhamar jegyesek lettek s egybekelésüket is *Párisban* tartották meg. Ekkor történt, hogy b. *Hübner*, a párisi osztrák követ, az esküvő előtt bucsulátogatást tett a grófnőknél, azt adván bucsúzása okául, hogy később hivatalos állása miatt nem lehet megfordulnia a fiatal grófnőnél, mint forradalmi ember neje. Egyszersmind ajánlotta a grófnőnek, hogy leendő férjével kéressen engedelmet a haza térhetésre; ő a kérést határozottan támogató. Erre *Katinka* grófnő egész határozottsággal azt válaszolta, hogy soha sem fog férjének olyasmit javasolni, a mi annak meggyőződésével ellenkeznék, sőt kijelentette, hogy a követnek erről az ajánlatáról még csak említést sem fog tenni soha. És szavát megtartotta.

Mikor később szabad lett menekültjeinknek a hazába visszatérniök, gr. *Andrássy* is haza jött s újra kezdte politikai működését. Mint tudjuk, határozottan *Deák Ferenczhez* csatlakozott s az ő szellemében munkálkodott a kiegyezés létrehozásán, a minek aztán az lett a következménye, hogy a nemzetet kibékült királynak már ő tette fejére *Szent István* koronáját, mint kormányelnök.

Katinka grófnő úgy a számkivetés idején, mint a későbbi fényes pálya fokozatain hű, lelkes és hasznos társa volt kitünő férjének. Úgy a budai kormányelnöki palotában, mint a bécsi «*Ballplatz*»-on disze és elevenítő lelke volt annak a páratlan előkelőségű háztartásnak, a melyet sem itthon, sem Bécsben senki másé el nem homályosított. Tökéletesen fölfogta férje

helyzetét, eszméit és törekvéseit, melyekhez a legnagyobb meggyőződéssel csatlakozott is, de arra mindig elég finom tapintata volt, hogy a nagy politikába sem becsúgyból, sem hiúságból nem avatkozott. Megelégedett azsal, hogy mindenütt méltólag állott férje oldala mellett, hogy a legfelsőbb körökhöz tartozó főúri hölgy létére a legodonosabban foglalkozott gyermekei nevelésével és háztartásának kormányzásával.

Mikor férje megrongált egészsége miatt lépett a külügyminiszteri fényes állásról: a család a budai palotájába költözött, hol szalonjukat a legfényesebb magyar társaságok látogatták.

Ez előtt hat évvel gyászba borult ez a fényes palota. A grófné, ki egykor a világ legboldogabb asszonyának vallotta magát, özvegyi fátyolt öltött s attól kezdve dicső férje emlékének ápolásában és gyermekei boldogságának munkálásában kerestet vigasztalást és megnyugvást. Az agg koráig deli természetű és állandó egészségu úriasszony a mult év novemberében betegeskedni kezdett. Eleinte itthon gyógytattatta magát, majd pedig leányához, *Iona grófnőhöz*, a fiúmei kormányzó gr. *Batthyány Lajos* nejehez ment üdülni *Fiuméba*. De a tengerparti enyhébb

éghajlat sem adhatta vissza többé egészségét. Nehány hét óta gyakran aggodalmas hírek érkeztek fölé. Végre hazajövetelre szánta el magát. Leányán és vejen kívül kísérői voltak fiai, *Gyula* és *Tivadar* grófok is. A nagy út látszólag nem volt terhére a betegnek. Itthon a legodonosabb ápolással igyekeztek fájdalmait enyhíteni. De minden hiába volt. E hó 14-én d. u. 5 órakor szerető gyermekei karjai közt esőndesen elszenderült 66 éves korában.

A haláleset hírért nagy részvételt fogadta nemcsak a magyar társadalom minden rétege, hanem a királyi udvar is. A király és királyné, valamint a királyi család több tagja külön-külön tudatták részvétüket a gyászoló családdal, s a királyné pompás koszorút is küldött az elhunyt koporsójára.

Most ott pihen férje tetemei mellett a terebesi nagyszerű családi sírboltban. Temetése a család óhajta szerint egyszerű gyászpompával történt e hó 17-én. A budai palotában a helyi református lelkész mondott fölötté megható bucsúztató imát, aztán pedig *Terebesre* szállították, hol a vidék lakosságának nagy részvéte mellett helyezték el örök nyugvó helyére, melyet férje elhunyt alkalmából fiaival együtt épen ő emeltetett a terebesi kastély díszkertjében.

Az 1887-iki koronázásakor fölvevett fénykép után. ÖZVEGY GRÓF ANDRÁSSY GYULÁNÉ.

Ellinger fényképe után.

BOROS BÉNI.

Koller utóai fényképe után.

BÁRO PERÉNYI PÉTER.

A KÉPVISELŐHÁZ KÉT HALOTTJA.

Közelebb, majdnem egyidejűleg két érdemes tagját vesztette el a magyar képviselőház. Az egyik, *Boros Béni*, április 15-én, a másik, *b. Perényi Péter*, április 16-án végezte be munkás, polgári és hazafias érdemekben gazdag életét. Mindkettő régebbi tagja volt a képviselőháznak, melyben szintén mindkettő a szabadelvű párt-hoz tartozott. Életről folyásának főbb adatai a következők:

Boros Béni 1839 április 7-én Aradon született. Ugyanott kezdte tanulmányait, a melyeket Bécsben és Prágában folytatott. Kiválóan gépészeti és technikai ismeretek iránt érdeklődő, mint végzett mérnök 1860-ban Pécskán kincstári szolgálatba lépett. 1861-ben Arad város tiszteletbeli mérnöke, 1862-ben Csongrád megye főmérnöke lett. Részt vett az alföld-fiumei vasút és az érmelléki hajózási és öntöző csatorna kiépítésében. 1865-ben az erdélyi vasútnál nyert állást; 1866-ban állami szolgálatba lépett. 1870-ben az arad-temesvári vasút első osztályú főmérnöke lett, miután már megelőzőleg vezette a vasút építési munkálatait. 1871-ben az első erdélyi vasút, 1872-ben a magyar keleti vasút főmérnöke; 1875-ben, midőn az arad-körösvölgyi vasút-társaság megalakult, mint elismert szakférfi annak igazgatójává hivatott meg. Majd az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatójává lett. A viczinális vasutak terén kiváló tekintély volt; a dolna-tuzlai vasút kiépítését is ő reá bízták. Az 1887-ben tartott milánói vasúti kongresszuson mint egyik alelnök szerepelt s a szeptember 21-én tartott ülésen előadást is tartott. Mint jeles szakember a közlekedésügyek terén több szakirodalmi művet írt. A képviselőháznak harmadikban volt tagja, s mint ilyen eleitől kezdve a borosjenői kerület kedvelt képviselője volt.

Halálos betegségét hónapokkal az előtt egy nagy meghülés okozta. Eleintén erős akaratával iparkodott magában a kört leküzdeni; de a baj nagyobb volt, hogy sem diadalmaskodhatott volna rajta. Azonban a munkától mégágyában sem tartózkodott, kivált ha valamivel könnyebben érezte magát. Halála előtt három nappal, bár fölkelni nem bírt, még értekezletet tartott a vasúttársaságnak lakásán összegyűlt tagjaival. Ez után pár nappal azonban annyira rossza fordult a betegsége, hogy eszméletét veszítette,

mely aztán április 15-én reggel felé halállal végződött. Elhunyt a nemcsak lakóhelyén, Aradon, hanem a fővárosban is mély részvétet keltett.

Báro Perényi Péter, a híres Perényi család méltó tagja, szintén 1839-ben nov. 20-án született a Nyírségen, Nagy-Doboson. Fia volt *b. Perényi Lajos*nak, kit már 11 éves korában elvesztett. Nevelését nagy műveltségű anyja, *Szikora Terézia* vezette. Középiskolai tanulmányait Iglón és Kézsmárkon végezte, aztán jogot hallgatott Kassán, de nem lépett jogi pályára, hanem Hohenheimba ment s ott a gazdasági akadémia hallgatója volt két éven át, hogy aztán majd itthon szakszerűen vezethesse saját gazdaságát. Tanulmányai végzetével nagyobb utazást is tett Németországban, Svájcban és Franciaországban. Kedve is nagy volt a gazdálkodáshoz, de meg annak a közszokásnak is hódolt, mely szerint az előkelő családok ifjai akkor — a Bach-korszakban — szinte tüntetőleg léptek a gyakorlati pályákra, mivel megélt élet nem volt.

A fiatal Perényi Péter báró az új alkotmányos élet beálltával tünt föl először a közéletben. 1867-ben tiszteletbeli aljegyzővé lett vármegyéjében. 1880-ban a közigazgatási bizottságnak tagja lett. Házasságra 1869-ben lépett *Ujhelyi Ilona* úrhölgygel, kivel mindvégig a legboldogabb családi életet élte. Ezt a boldogságot eszűpán az keserítette meg, hogy szép hat gyermekök közül az első, szép reményekre jogosító 19 éves fia 1890-ben elhunyt, mely gyászt hagyva maga után. A megyei életben legjobb barátjaival, *Ujfalussy Sándor* al-, majd főispánnal körölte működött. A társadalmi téren való munkásságának közgazdasági fontosságú emléke a mátszalkai takarékpénztár, melynek megteremtője s hosszabb ideig vezető igazgatója is volt. A közérdekekért való buzgólkodása a legvonzóbb egyéni tulajdonokkal párosult benne. Ritka népszerűsége volt még az ellenpártiak előtt is, kik azzal is kimutatták iránta való tiszteletüket, hogy mikor 1883-ban a mátszalkai járás az akkor elhunyt *Péchy Jenő* helyére országgyűlési képviselőjévé választotta, semmi nehézséggel nem akadályozták a mandátumhoz való jutását. Attól kezdve állandóan őt küldte a képviselőházba, mely tehetségeit, a bizottságokban való munkásságát és nemes jellemét méltányolva több ízben beválasztotta a delegációba, hol rend-

szert a tengerészeti vagy pénzügyi bizottság tagja volt.

Kiváló családfi és gazda volt. Fényes őseiről maradt javait új szerzeményekkel is tetemesen gyarapította. Háza és erszénye mindig nyitva volt azok előtt, a kik pártfogásához, vagy segélyhez kívántak folyamodni. Hozzá méltó neje, *Baross* öt gyermeke, köztük egyetlen fia, a budapesti egyetemen jogot hallgató *Péter* gyógyszerész.

Halála nem volt ugyan váratlan, mert már régtől fogva, 43 hónap óta súlyos betegségben szenvedett, miközben azonban folyvást megmaradt szellemének élénksége s úgy saját családjá, mint megyéje és a haza ügyei iránt való érdeklődése is. E hosszabb szenvedés csak fokozta elhunytá iránt a különben is általános részvétet, mely temetése alkalmával is a legmeghatóbban nyilvánult. Országos, megyei és környéki előkelőségek mellett ezrével jelent meg az egyszerű nép is a végkiszeneségtelen, melyen az elhunyt báró személyes barátja, *Meszlényi Lajos* szatmári püspök végezte a gyászszertartást. A nagydobosi családi sírboltban teték végső nyugalomra az ősi nemzetség méltó utódját.

A MAGYAR TUD. AKADEMIA DÍSZGYÜLÉSE.

A tudományos akadémiának május 17-iki díszgyűlésén megjelent a király is. A főváros előkelőségének, tudományos világának színe-java töltötte meg a szép termet. A díszgyűlés a szokottnál rövid volt. A hivatalos jelentések, melyek a nagygyűlés folyamán ugyanis ismeretessé váltak, elmaradtak, s csak egy felolvasást tartottak. A terebe belépti-jegyekkel lehetett jutni. A palota előtt rendőrök tartották vissza a közönséget, mely sürdén ellepte az egész lánczid-tér, hogy üdvözölje a királyt. A kocsiiban díszruhába öltözött előkelőségek, főpapok, tábornokok hajtattak az akadémiába, a hol a miniszterek, államtitkárok is megjelentek, a hatóságok, az egyetem, a bíróság képviselőivel, az országgyűlés tagjaival.

Az elnökség és az igazgatóság tagjai az előcsarnokban foglaltak állást, az udvar érkezését várva. Először *József főherceg* érkezett fával, *József Ágost főherceggel*, majd *Koburg Fülöp herceggel* jött. Nehány perccel 10 óra előtt érkezett a király, kit

BUFFET.

Bukovinásy Ártúr, Riekl Gyuláné, V. Kovács Zoltáné, Hegedűs Sándorné (sátorfő), Pártos Gyuláné Bartolucci Viktoria, Chorin Ferencné, Kollerffy Mihályné, dr. Haslinger Jánosné.

a kívül váró sokaság riadón éljenzett. *B. Eötvös* Loránd elnök főhajtással üdvözölte a főséget, ki a rá várakozó urakkal kezét fogván, felsietett a díszterembe. Lelkes éljenzés köszöntötte. Ő felsége a számára készített karos székben foglalt helyet, mögötte a hercegek.

Az elnöki asztal körül *Eötvös* Loránd báró elnök, *Pulszky* Ferenc, *Gyulai* Pál és *Szily* Kálmán főtitkár foglalt helyet.

B. Eötvös Loránd következő beszéddel nyitotta meg az ülést.

Felséges császár és apostoli király! Legkegyelmesebb urunk! Örömtől dobog szívünk ebben a perczben, melyben felséged közöttünk, a magyar irodalom és tudomány munkásai között megjelenés, magas kegyének ez újabb nyilvánításával szentesíti azt a magas szellemű feladatot, melynek teljesítését a nemzet reánk bízta. Fejleszteni az atyáinktól öröklött nyelvet és irodalmat, hogy az ne csak csengő szavakban, hanem gondolatokban is gazdagodjék, és művelni a tudományt, nem szolgai utánzással, hanem a szabad szellem önálló gondolkodásával, ez a mi feladatunk. Nemzeti becsülvényünk pihenést nem enged, egy sorban akarunk haladni a legelsőekkel azon nemzetek között, kiknek szomszédságában őseink immár ezer éves államunkat megalkották. «Magyarország nem volt, hanem lesz» — ezt a jelszót véste be gróf *Szechenyi István* a magyar tud. akadémia alapkövébe. Nem feledkezünk meg erről ma sem, a mikor államunk ezer éves fennállásának ünneplése közben a multakról emlékezünk, mert érezzük, hogy az ezer év dacára is fiatal nemzet vagyunk, mely nem elégedhetik meg múltjának dícsőítésével, hanem kell, hogy még nagyobb dícsőségét a jövőben keresse. Mi bizunk ebben a jövőben, bizunk annak dícsőségében a tudomány és irodalom versenyterén is, hiszen látjuk egész történetünk folyamán, hogy nemzetünk itt a nyugaton nemcsak földet foglalt, hanem minden korban megértette és magáévá tette s megérti bizonyára ma is azokat az irányadó eszményeket, melyeknek nyomán az európai nemzetszalad ezer éven át műveltségében előre haladt. És bizunk ebben a jövőben, mert a mint most újra felbuzdulunk, mikor felségedet itt magunk előtt látjuk, úgy az utolsó évtizedek haladása közben felségednek tudományunkat, művésze-

tünket előmozdító intézkedéseiből is azt a bátorító tudatot merítettük, hogy királyának kedves dolgot cselekszik az, a ki nemzetének műveltségét gyarapítja. A magyar ember mindig önfeláldozó készséggel követte királyának intését. Követni fogjuk mi is, arra törekedvén, hogy királyunknak, nemzetünknek, hatalmunk gazdagságával, tudományunk ala-

CZUKRÁSZ-SÁTOR.

Hegyí Aranka, Vadnay Andorné, Berzeviczy Albertné, Münich Aureléné, Zsedényi Béláné, st.

poságával dícsőséget szerezzünk! Fogadjon Felséged megjelenéséért e helyen hódolatteljes köszönetünket s engedje meg, hogy ezt az ünnepélyes ülést megnyithassam».

Nagy éljenzés hangzott, s az elnök még egyszer felszólt, s bejelentette, hogy *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter, az akadémia tiszteleti tagja, az

Van-e még remény, hogy élni fogunk a távol jövőben is mint magyar nemzet, mint magyar állam? Megnyugtató választ keresve a boros kérdésekre, feltűnik előttünk az elmúlt s a még jövőre ezer év megjegyzés, honszerző Árpád fenséges alakja. Keveset tudunk felőle. Életét, tetteit derengő homály fedti. És ez jól van így. Emberi gyarlóság legalább nem homályosítja el azt a tisztá eszményi képet, mely nemzetünk első vezéréül minden magyar szívében él a mai napig.

Hosszabban fejtegeti az Árpád-házi uralkodók és nemzet közötti viszonyt. Az Árpádok korában döntő befolyás az uralkodónak jutott, de a középkorban ez a szakasza nem mutat fel Európá egyetlen államában sem oly kiváló, oly nagytehetségű uralkodóházat, mint a milyen az Árpádok dinasztiaja volt. Ők vetették meg azt a szilárd alapot, mely a magyar nemzetnek ezer éves életet biztosított.

Az értekezés egyik része a magyar nemzet jellemzésével foglalkozik. Katona volt a magyar tetőtől talpig, épen úgy, mint a többi nép, de mégis kitűnt csata-rendben, harczmódban és fegyverzetben. Vakon engedelmeskedett a vezérnek és parancsait föltétlenül teljesítette. Majd a nagy átalakulást festi, a melyet a keresztény vallás fölvétele előidézett. A pogányok lézadásának elnyomása végleg egyesítette a nemzetet Árpád családjának osztatlan uralma alatt s kijelölte ezer évre a magyar állam határait.

«Ha végig tekintünk az Árpádok történetén, a hanyatlás és emelkedés, a pusztulás és jólét, a rövid béke és a hosszú harcok váltakozó korszakain, elhomályosodva olykor, de soha el nem enyészve egészen, felcsillámlik a rég letűnt mult homályán keresztül, az az ideál, mely Árpád nemzetsége előtt lebegett. Magyar legyen a nép a földi létnek végső határáig, mely számára a végzet könyvében ki van jelölve, — és legyen méltó társa azon nemzeteknek, melyek előjárnak az emberi haladás útján. E magas eszményért küzdöttek ők mind, Árpád fejedelmi utódai. A legkiválóbbak épen úgy, mint azok, kikről a történet szigoruan emlékezik meg. Király volt valamennyi, igazi magyar király. És soha egyik sem tántorodott meg abban a hitében, hogy a magyar jövője attól függ, vajjon hiven marad-e a nyugati nemzetek közösségének. Oly mélyen szűrődött be a hit az Árpád-dynastia lelki-

PEZSGÓS SÁTOR.

Bekics Gusztáv, Medek Vinczéné, K. Császár Emma, Rapp Imréné, Wlassics Gyuláné, Blachitz Dávidné, Dániel Ernőné (sátorfő), Gróf Keglevich Ártúr, Szokolay Kornéli, Unger Antalné, Hatyay Aranka, Lukácsy, Csetner Szerena, Nádai Ilonka.

KÉPEK AZ ERZSÉBET-TÉREN MÁJUS 15-ÉN TARTOTT JÓTÉKONY CÉLÚ VIGALOMRÓL. — Erdélyi fényképei.

Erdélyi ténképe.

SZIVAROS SÁTOR AZ EZREDÉVI TAVASZI VIGALOM.

Hummel Olga, Magyar Margit, Joannovitsné Uray Irén, Rakovszky Daisy, Uray Georgina, Bárcsay Anna, Sassy Mariska, Bonó Anna.

letébe, hogy daczára az annyiszor megújuló küzdelemnek a nyugati szomszédokkal, királyaink mindig visszatértek a nyugatvaló szövetség eszméjéhez. Midőn a német Habsburgi Rudolf és a cseh Ottokár egymás ellen fordulva, mindketten a magyar királyt iparkodtak megnyerni: IV. László Rudolf táborába vezette seregét. Nem a lovagiasság indította Lászlót arra, hogy az akkor sokkal erősebb ellen a gyöngébbet támogassa. Nagy elődjének, családjának hagyományos politikáját követte ő. A kézsorítás pedig, melyet a győzelmes két fejedelem a Morva mezején váltott egymással, volt nemzetünk életében a kapocs múlt és jövő között. Újra kérdezhetjük most már, mi sors vár még reánk? Van-e remény hogy élni fogunk a távol jövőben is mint magyar nemzet, magyar állam? Elni fogsz, óh magyar, ha megszívleled a magasatos tanúságot, melyet Árpád vére hagyott reád drága örökségül. Előre hát, küzdj bátran tovább, ernyedetlenül és bizál önmagadban. De hogy küzdelmedet siker koronázza, hogy bizalmad soha meg ne inogjon, tégy úgy, mint őseid ténének, foglald mindennapi imádba a fohászt: Isten, áldd meg a magyar királyt!

A fölolvasás befejeztével ismét fölhasogott a lelkes éljenzés a királyra. Ő Felsége némán megkö-

szönte a hódolatot, fölkel székéről, odament az elnöki emelvényhez és elismerését fejezte ki Eötvös Loránd báró elnöknek, s vele, Pulszky Ferencznel, Gyulai Pállal és Szily Kálmánnal kezét fogott. Majd a közönség elé fordulva, üdvözölte Tisza Kálmánt, Kállay Béniének pedig néhány elismerő szót mondva, éljenzéstől kísérve elhagyta a termet. Követték József főherczeg József Ágost főherczeggel és Koburg Fülöp herczeg. Az akadémia előtti téren egybegyűlt sokaság az uralkodót szintén lelkes éljenzésekkel fogadta.

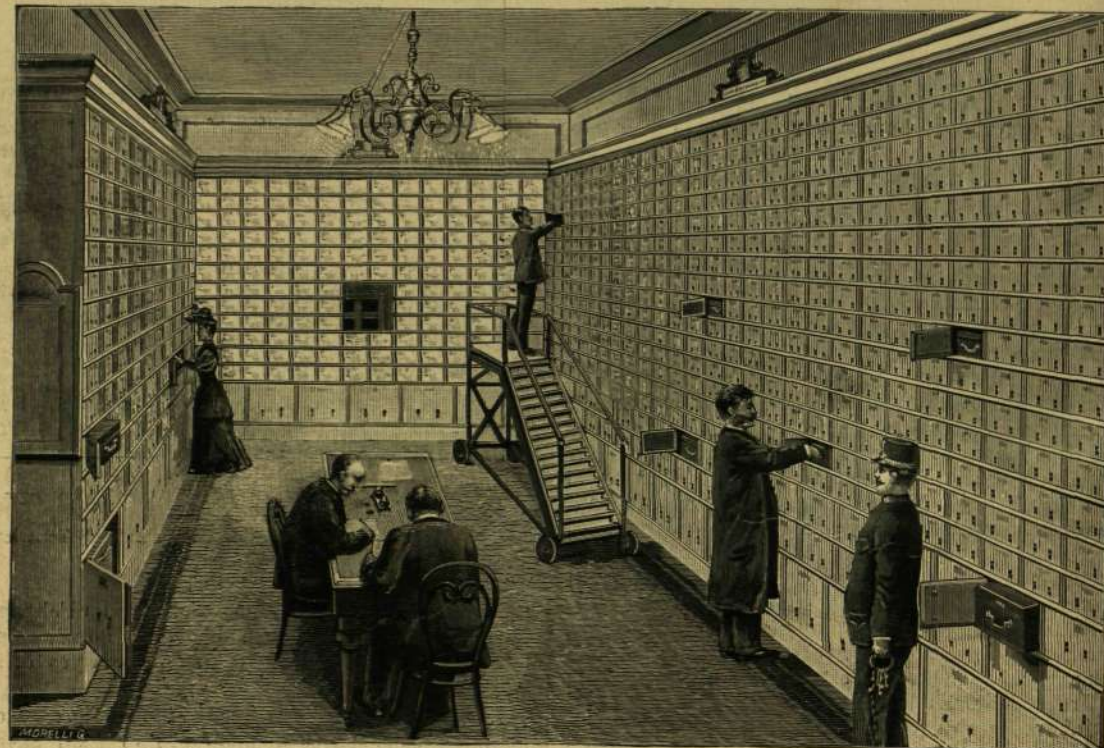
EZREDÉVI TAVASZI VIGALOM.

A «Nagypénteki társaság» ünnepélye.

Van egy barátom, a ki valahányszor olyan szép valamit lát, aminek a megcsinálása sok vesződséggel járt, rendszeren azt szokta mondani, hogy ezzel éppen úgy vagyunk, mint valamely pompás kastélyllyal. A mikor elkészült, és a háziúr bevezeti vendégeit, mindenki elragadtatással gyönyörködik az előkelő fényezésben, izlésben, a kellemetes kényelemben, hanem vajmi kevés embernek jut eszébe, hogy mindennek tervezése és megteremtése mennyi fej-

törésbe, mennyi gondolkozásba és mennyi fáradságba került! Általános emberi szokás, élvezni valamit, a nélkül, hogy a keletkezés bajjaival törődnénk. És talán helyesen is van így, mert hiszen, ha mindig azon járna az eszünk, hogy micsoda áldozatba került ez és az, úgy bizony, nagyon sok örömesöpp esnék az örömpoharakba.

Az a nagyszámú és előkelő sokadalom is, a mely f. hó 15-én a zászló díszben pompázó és szebbnél szebb sátorokkal telerakott Erzsébet-sétányt ellepte, vidám jókedvvel elmulatott éjfélig, a nélkül, hogy bárki is sokat törte volna a fejét azon, hogy miképen is jön létre az ilyen jótékony célú ünnepély? Hát bizony legjobban is, ha utólagosan még azok sem gondolnak erre, a kik tervezik és szervezik ezeket az ünnepélyeket. A rendező hölgyek férjei beszélhetnek legtöbbet az előző hetek küzdelmeiről, de a nemes cél érdekében bizonyosan ők is hallgatnak. A mikor látjuk a fényes sikert, a mikor elgondoljuk, hogy mennyi szerencsétlen gyermek sorsa fordul jobbra az ilyen nehéz vállalkozás révén, akkor szívesen elfeledjük még azt is, hogy napokon és heteken át még csak nem is láttuk a feleségünket, mert folytonosan gyűj-

MAGÁN-PÉNZTÁRAK A LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANKBAN.

tött, ülésezett, rendelkezett, vizitelt, kapacitált és agitált a jótékonyaság nevében.

Hanem ha el feledjük is mindezt, azt mégsem feledhetjük el, hogy mit csinált Hegedűs Sándorné Jókai Jolán a «Nagypénteki Társaság» tavaszi vigalma sikerének biztosítása végett. Ő volt a lelke az egész nagyszabású vállalkozásnak, és a ki egyáltalán fogalommal bír az ilyen rendezésről, az megmondhatja annak, hogy mit jelent ez. Közel száz szép asszony és leány ostromolja folytonosan; eleget kell tennie mindenki kívánságának, nehogy szörnyű neheztelés megbontsa az egyetértést; ki kell terjesztenie figyelmét minden részletre, mert különben rögtön bekövetkezik a végzetes konfuzió; ninosen se éjjele, se nappala, mert ha tiszter olyan hosszúra kinyújtana a napot, akkor is rövid volna az ezerféle intézkedésre; és mikor már majdnem összeroskad a fáradságtól, kimerültségtől és izgatottságtól, akkor is szeretetreméltónak, kedvesnek és előzékenynek kell lennie mindenki iránt. És az erzsébet-sétányi buffet sátorában méltán csodálhatta mindenki az egyesület védnökőjét, Hegedűs Sándornét, hogy nemcsak pompásan nyélbe ütötte a mulatságot, hanem azonfölül még olyan elragadóan szíves volt vendégeivel szemben, hogy senkinek eszébe nem jutott, hogy ez az asszony fáradt, dolgozott éjjel-nappal heteken át. Az egyesület elnöknője gróf Festetics Andorné Pe-

A LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓBANK ÉPÜLETE A DOROTTYA-UTCÁBAN.

VÁRO- ÉS KEZELŐTEREM.

jacsevics Ilona grófnő, alelnöknő br. Bánffy Györgyné Bethlen Margit grófnő, Csiky Kálmánné, Joannovitsné-Uray Irén, Bóné Gézáné, valamint a választmány és a rendező bizottság tagjai önfeláldozó buzgósággal támogatták szertett védnökőnjüket, úgy, hogy valamennyien megérdemlik bőven, hogy azok a szegény árvák, a kikről ilyen nemesszívűen gondoskodnak, befoglalják őket mindennapi imájukba.

Képeink, ha zavart okoznak, arról mi nem tehetünk. A fotografus az oka, szerintünk. A fotografus pedig lerázza magáról a felelősséget azzal, hogy annyi bájos asszonyt és leányt kellett lefotografálnia, hogy ő másképen el nem rendezhette őket, keresse meg ki-ki, hogy melyik név hova tartozik. Hát utóvégre is igaz van a fotografusnak, annyival inkább, mert a hódító gárdának minden tagja bőven megérdemli, hogy kicsit fáradjon az, a ki meg akarja tudni, hogy kit hogy hívnak. Bármennyire sajnáljuk, ki sem adhatuk valamennyit, mert akárminő nagyszerű lett légyen a «Nagypénteki Társaság» ünnepé, azért bizony helyet kellett szorítanunk Károly Lajos főherczeg szomorú emlékezetének és nemzeti ezredévi ünnepünknek is.

Ime négy sátor: Hegedűs Sándorné buffetje, Berzeviczy Albertné czukrászdája, Bóné Gé-

A NAGY PÉNZTÁRSARNOK.

A LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK. — A NAGY PÁNCZÉLTEREM.

záné trafikja és Dániel Ernőné pezsgős sátra. Eleven, vidám élet folyt itt mindenütt; a hölgyek olyan talentumot árultak el a peznek a zsebekből elővárazsolására, hogy erről még a legpesszimistább férjeknek is alig lehet fogalmuk. De hát hiában, csak így gyűlhetnek össze ezek és ezek néhány rövid óra alatt!

Az efféle jótékony bazárok sikere azon fordul meg, mennyi áldozatkész gavallér szánja rá magát arra, hogy elszenvedje ott a lehető legkedvesebb rendszerű megkoppasztást. A gavallérok pedig, már hiában, olyanok, hogy legszívesebben a pezsgős üvegek sátorában húzódnak meg. Főképen, ha ebben a sátorban sok-sok szép asszony és leány segítségével olyan ellenállhatatlan úrhölgy méri a pezsgő nedűt, a milyen Dániel Ernőné Cséry Szeréna, és ebben a nehéz foglalkozásban méltó társul szegődik melléje a mi kedves közoktatásügyi miniszterünk neje, Wlassics Gyuláné. A nagyvilági élet nehéz terhe, százele kötelessége egyáltalán nem tartotta vissza ezt az előkelő asszonyt attól, hogy személyesen ne fáradozzék a pezsgős gárda összetoborzásán, a fejedelmi díszű sátor berendezésén és fölszerelésén. Mindez úgy sikerült, hogy meglátszott rajta a mester szép kezének a nyoma. És a mikor ütött a pezsgős csata órája, Dániel Ernőné ott állott bájos gardájának

az élén, és kitartott a harcmezőn, a míg az utolsó üteget is le nem szerelték. A diadal teljes volt; a löszér elfogyott ugyan, hanem az ellenség is kapitulált, átadta összes — aprópénzét. Alig győzték összeszámolni ezeket a diadalmi jelvényeket, a melyek azonban nem a győztes hádvészér szobáját fogják díszíteni, hanem az elzüllött gyermekek menedékházának fölépítését segítik elő. Minél több ilyen ünnepet kívánunk a Nagypénteki Társaság-nak. Almariva.

BERENDEZÉS AZ ÉRTEKÉK BIZTOS MEGŐRZÉSÉRE.

A leszámítoló- és pénzváltóbank «Safe deposit» osztálya.

Az ingó vagyonnak — részvények, kötvények, adólevelek, váltók, biztosítási okmányok, gyémántok, ékszer és sok egyéb értéktárgyak alakjában való felhalmozódása szükségessé teszi rendkívüli óv- és biztonsági intézkedések megtételét, hogy betörés, lopás vagy tűz által sajátunkban kárt ne szenvedjünk. A magánlakásokban vagy irodákban elhelyezett pénzeszközök nem is hasonlíthatók össze biztonsági tekintetében a «Safe deposit» intézetekkel, melyek fáradságot és költséget nem kímélve s a modern technika minden vívmányát kihasználva, feltétlenül biztos, hivatatlannak teljesen hozzáférhetlen őrzetet nyújtanak. Ezért nálunk is hova-tovább

kezd meghonosulni a magánpénztárak (Safe deposit-ek) intézménye.

Ezek a Safe deposit-ek Amerikában és Angolországban már 20—30 év óta állanak a közönség rendelkezésére; s Európa többi részeiben is mindinkább terjednek, a közönség bizalmát egyre jobban megnyerik, mire fényes bizonyíték egy párisi tekintélyes intézet kimutatása, mely szerint nála ezelőtt mintegy tíz évvel a «Safe deposit» intézmény első évben 400 bérlővel vette kezdetét, míg jelenleg ugyanott 12,000-nél több a pénztárbérlők száma.

A felsoroltakat szem előtt tartva, a Magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank új üzleti helyiségei építése alkalmával Dorottya-utca 6-ik szám alatti saját házában, külföldi minták szerint Wertheim F. és Társa jónévi ismert cég által a legjobb anyagból pánczélszobát építtetett, melyben 700-nál több magánpénztár áll a közönség rendelkezésére.

A pánczélszoba és benne a magánpénztárak elkészülve, a bank azokat Budapest fő- és székváros főkapitánysága, mérnöki hivatala, tűzoltósága, valamint a budapesti kir. József műegyetem kiküldötti mint szakbizottság által megvizsgálta. A bizottság tagjai voltak: A főkapitányság részéről: Saly Károly kerületi rendőrkapitány. A tűzoltóság részéről: Szerbhoszky Szaniszló, tűzoltóparancsnok. A mérnöki hivatal részéről: Kubinyi Imre mérnök. A műegyetem részéről: Hausmann Alajos, műegyetemi tanár. A Magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank részéről: Walko Lajos igazgató, dr. Györfly Gyula, az intézet jogtanácsosa és ifj. Weigerth Károly, a magán-letétpénztár főnöke.

A szakbizottság a magán-letéti pénztár helyiségeit és azok alkatrészeit megvizsgálta, megvizsgálta és egyes részeit szilárdságát próba alá is vette.

A szakbizottság ezen szemlélt úgy az általános biztonság és a közbiztonság és a tűzrendszet szempontjából, nemkülönben a felhasznált anyag minősége, a szerkezet szilárdsága és a munkakivétel tekintetéből teljesítette és ebbeli eljárásának eredményeként kinyilatkoztatta, hogy: «a Magyar leszámítoló- és pénzváltó banknak ezen magán-letéti pénztárát az összes fent felsorolt szempontokból és tekintetekből minden követelményeknek megfelelőnek találta».

A páncél-szobául szolgáló helyiségnek úgy padlózata, mint mennyezete erős téglaboltajtás, oldalai pedig szintén erős téglafalakból állanak, így tehát az minden oldalról tűzmentes. Ezen falakra erős vertvas-rácsokat, erre pedig a Wertheim F. és Társa cég gyárában készült s ott különösen bevált módon keményített úgynevezett páncéllapok vannak tömören erősítve, melyek a nevezett cég nyilatkozata szerint megfúrhatatlanok.

A páncélezott helyiségnek csak egy nagyobb s egy egészen kis nyílása van. A nagyobbik nyílás az ajtó, mely a tűz- és betörésmentes páncélszekrények ajtajainak módjára van készítve és három zárral bír, a kisebbik nyílás pedig tulajdonképen csak egy rés, mely arra szolgál, hogy a helyiségnek minden perczen elektromosság által világossá tehető belsejébe az állandó ór bármikor betekinthesse.

Az itt leírt páncélezott helyiség minden oldalról a bank egyéb helyiségei által van körülvéve, úgy, hogy ehez más szomszéd helyiségből jutni nem lehet; de nagy előnye ezen elhelyezésnek még az is, hogy az éjjel és nappal szakadatlanul történő őrzés (állami rendőrök és polgári örök által) az egész helyiséget könnyen szemmel tarthatja. Az alkalmazott önműködő ellenőrző óra a vizsgáló tisztviselőnek az örök éberségét és vizsgálatait perzenként mutatja. A páncél-szoba előcsarnoka díszes váróterem s magában foglal két teljesen berendezett fülkét, hol a bérlők senkitől sem látva vagy megfigyelve, tetszésük szerint vihetnek véghez változásokat értékeikkel.

A magánpénztárak folyó számmal vannak ellátva s azokat a bérlő maga zárja el a bank alkalmazottja ellenzárása mellett. Az egyes pénztárak zárai oly módon vannak szerkesztve, hogy sem a bérlő, sem a bank azt egyedül ki nem nyithatja s be nem zárhatja, hanem azoknak együttes közreműködése szükséges.

E páncél-szobában van az említett vertvasból készült, egyenként elzárható 700-nál több pénztári rekesz elhelyezve. Ezen leírásból, me-

lyet mellékel képeink még jobban megvilágítanak, — látható, hogy ilyen berendezés mellett, csakugyan, emberi számítás szerint, teljes biztonsággal őrizhető meg minden drága érték, a mit bizonyoszerűen magánpénztárnál, a betörők rendkívül kifejlődött mestersége miatt már nem volt lehető.

Ezen magánpénztárak használhatóságát nagyon emeli azon körülmény, hogy az egyes szekrényekért aránylag csekély összeget kell fizetni.

A legnagyobb rekesz az 1-ső számú: 40 centiméter magas, 50 cm. széles, 55 cm. mély; ára 1 évre 50 frt, félévre 30 frt; a 2-ik számú: 24 cm. magas, 30 cm. széles, 55 cm. mély; ára 1 évre 30 frt, félévre 20 frt; a 3-ik számú: 20 cm. magas, 30 cm. széles, 55 cm. mély; ára 1 évre 25 frt, félévre 15 frt; a 4-ik számú: 16 cm. magas, 20 cm. széles, 55 cm. mély; ára 1 évre 15 frt, félévre 10 frt.

Minden ilyen rekeszben vagyis magánpénztárban egy megfelelő nagyságú doboz áll a bérlő rendelkezésére, mely szintén elzárható s melynek kulcsa a bérlőnél marad.

A bérlő fél igazoló jegyet kap, mely őt a pánczélszobába való belépésre jogosítja; ezen igazoló jegyen kívül minden bérlővel egy jelző állapítatik meg, melynek pontos közlése után juthat csak a bérlő magánpénztárához.

A pánczélszoba, illetve a magánpénztárak reggeli 1/9-től déli 1/1-ig s délután 1/3-tól 5-ig állanak a bérlők rendelkezésére. Ugyancsak ezen idő alatt használható a váró- és kezelő-terem, melyben szelvények lemetzése s más kezelések elintézésére külön osztályok állnak a közönség rendelkezésére.

A bank részéről az ellenzár alkalmazásával megbízott tisztviselő készséggel szolgál a felekek minden ügy értékpapírok mint tőzsde- vagy bankügylekre vonatkozó felvilágosításokkal és útbaigazításokkal.

ESTÉLY-ÖLTÖZÉK.

DIVATLEVÉL.

A moszkvai koronázási ünnepélyekhez való sok ezer női díszöltöny elkészítése a mervádó párisi, londoni, bécsi és berlini divattermeket annyira igénybe veszi, hogy a divat egyéb dolgai iránt alig érdeklődve, a vezérszerepet másodrendű művészeknek engedték át.

A nyári évad beálltát egyelőre a vékonyabb szövett ruhakelmék változatossága jelezi, melyek különösen az idén pazar fényben és remek színárnyalatokban láthatók. A helyzetet leginkább könnyű, világos mastráju lyoni, japáni és kínai selymek, francia battiszték és musselinek, valamint a már tavaly is nagy feltűnést keltett angol vásznak uralják, s alig hiszem, hogy e részben valami különös változás lenne várható. Ezen kelmék aránylag nem drágák, sőt majdnem olcsóknak mondhatók, a mennyiben különösen szép francia battiszt ruhákat 10 franktól felfelé árulnak. Magától értetődik, hogy estélyi, vagy éppen bál-i öltönyök még e nyári idény alatt is selyemből, esetleg selyem brokátból készülnek. Ennél még sokkal nagyobb szerepet játszanak az angol fekete, fehér vagy crème színű csipkegallérok, melyeket leginkább derékszítésűl alkalmaznak. Itt is kevésbé gazdag hölgyek számára rendkívül olcsó csipkék kaphatók, még pedig nagy választékban.

A ruhák szabását illetően rendkívül bő szoknyákat viselnek, még pedig minden uszály nélkül, mi azonban estélyi öltözékeknek, némi kivételt képez. Az újjak bősége nagyon megesapant, csak a nyakig érő magas gallérok maradtak meg, mely nem éppen kényelmes divatnak a nyári napok hősege valószínűleg véget vet. A díszítés kiválóbb részét fehér, esetleg fekete csipkék képezik, mi különösen egyszínű könnyű selymruhákhöz nagyon illik. Magától értetődik, hogy a roppant drága valódi Valenciennes, vagy alenconi csipkét csakis gazdag emberek viselhetik. Legújában az angol gyárakban készült csipkék a valódi brüsszeli csipkéktől alig különböztethetők meg. A mi nap egyik műteremben egy fekete atlasz, csíkos crème színű selyem estélyruhát láttam. A mint az ide mellékelt kép mutatja, a ruha minden egyszerűsége mellett nagyon is elegáns. A szoknyát virágcsokrok díszítik; a Bolero

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

Délután a nap kisütött s teleszórtá ragyogó smaraggal a fiatal lombokat. Estefelé Tarczy Béla búcsuzódni kezdett és a mint megfogta a Piri habfehér kezeckjét, azt sugta: pár nap múlva itt mátkagyűrű csillog.

— Most már gyönyörű az idő, menjünk ki mind a szabadba. És a nagymama megindult, a társaság utána. — Oda-künn még nagy a lucso — mondja a matróna — hát csak maradjunk itt a verandán — s mielőtt letelepedett volna, széttekintett.

— Na, szegény rózsáim, ti bevégezték a magatok fiatalságát!

És a pünkösdi rózsák lehullt szirma vastag ormokban szegélyezte a lézkerítés alját; de a rózsafák túl az orgonafa bimbói fel pattantak és finom illatuk belevegült a megázott növényzet édes, éltető párájába. Zúdor Kelemen mélyen lélegzett, szeme felragyogott:

— Pompás, pompás levegő! És a mint megérezte leányának ránéz, örömteljes tekintetét, gyöngéden tette vállára a kezét:

— Ugy-e Ilonkám, mi tudjuk élvezni a természet szépségét?

A leány rokonérzést keltő, bájosan csengő hangja megkapta a szívet.

— Nincs is olyan szép semmi más, édes apa; s azt hiszem, hogy a ki teljes szívéből szereti a természetet, annak soha sem lehet egészen rideg az élete.

Az alkony bibora piros fényvel árasztotta el a tájat és az udvaron összefutott tócsákban mintha lángolt volna a víz és ez a körülmény sehogy sem tetszett a Tarczy szép Gyöngyömjének. Mikor a kocsis előrobogott, Gyöngyöm gyanusan, feloldalozva, a szilárd lással nézte a csillogó piros foltokat. A lépcső előtt megállt a fogat és a szép, ideges állat karsú idomai remegtél.

— Gyönyörű állat, — mondja Lajos urambátyám, — de azért én nem tartanám. Hígyje el a báró, az ilyen lóval mindig tenyerén hordja az ember a lelkét.

— De nagyon szeretem! Most még jobban, mint valaha!

A czélzást csak a «kicsi» érti meg és arca ragyog a büszke örömtől és úgy tekint diadalmasan a háttamögött álló papra.

Most már nem sért a magadviselete, így is czélnál vagyunk! — gondolja Geesy s egészen megkönnyebbül, mikor a közfigyelem tárgya: az a délezer, férfias alak kezébe véve a gyeplőket, búcsút int feléjük.

XV.

Az eljegyzés után távozásra készülődtek a vendégek, de Ilon meleg ragaszkodással kérte

A «Vasárnapi Ujság» regénytára 1896. évi 20—21. szám.

Klárkát, hogy maradjon ott. Ezt az öregek nagyon természetesnek találták, mert hát úgy volt az régebben is: a menyasszony barátnői segítettek a kelengyekészítésben. Aztán volt még egy ok, a miért szívesen hagyták ott a kis leányt, mert, szó a mi szó, Daczó Pali nemesak jó parti, de jóra való, derék ifjú... ki tudja, mire fejlődik ez az ismeretség?

És a Klárka szerető szíve megérezte, miért óhajta Ilon az ő ittmardását, s ez az ok mély részvétellel töltötte el. Míg Piri mulat vagy szeszélyeskedik jegyesével és a nagymama hosszas ér-

egész kedvvel teljesített, mint nekem vagyonhoz jutni annyi önmegtartóztatás árán!

Azon oknál fogva, hogy «a jó kutya haza ugat», Lajos urambátyám ugyancsak verte az indulót. Indulás előtt, mikor magára kapta Pirit, egy pár közmondással értésére adta, hogy azt a rendkívül nagy szerencsét aztán meg kell ám becsülni! Az országban nem sok leánynak jut egy báró Tarczy Béla! A kis leány hiúságának ez rendkívül hízelgett, csak azt sajnálta, miért nem hallják többen... sokan, sokan, és azok között Ilon, meg a pap is!

Kevesebb szóval László bácsi és Amália néni is figyelmeztették a «nagy szerencse» kellő megbecsülésére. De ezek is — mintha csak összebészéltek volna — mind négyesen között. Mert a három öregnek volt ahhoz való szíve, hogy a Geesy jegyese előtt gyöngédségből hallgasson. De így is jól esett Pirinek, s míg a magasztalások hatásától tartott, nagyon kedves is volt a jegyeséhez: de egyszerre csak utólréte valami kimagyarázhatatlan nyugtalanság és elkezdett nagyon szeszélyes lenni: egy pillanában kitérő víg volt, a másban telekeserűséggel, sértetgetett, bosszantott mindenkit; de leginkább jegyesét.

— Gyermekek, nagyon gyermek még! — gondolta magában Tarczy és mindig kimentette maga előtt; de azért néha sötét sejtelmek kintózták s ilyenkor még arra is gondolt, hogy vajjon ő azzal az igazi mély és örök szerelemmel szereti-e Pirit, mint a milyentről álmodozott volt? Aztán elűzte lelkéből ezt a kétséget, mintha egy ilyen kérdés nem lenne méltó az ő férfiaságához.

A legszebb nyári nap volt, Zúdorék a kertben ültek az óriás hársfák alatt. A hársfák virágoztak és a levegőt elárasztották azzal a fűszeres, üde illattal, mely úgy hat a kedélyre, mintha biztató ígéretet tenne sok ily gyönyörű nyári napról és sok, sok illatról. A méhek döngve röpködtek az arany fényben ringó virágokon és

Neogrady Antal rajza.

— Szegény rózsáim, ti bevégezték a magatok fiatalságát.

tekezéseket tart Sinkó urammal, addig Ilonnak jó, ha van ott még valaki. Klárka ragaszkodó, hálás szeretetével azonnal megérezte, hogy Ilon kerüli a jegyesével való magános együttléte. És Geesy sem kereste, mint más jegybenjáró ifju szokta, azokat a kedves, bizalmas órákat, melyeknek emléke aztán bevilágít a házas élet szövénnyébe és néha komor felhőket derüve változtat. Mindig feszélyezte a jegyesével való együttléte. Talán öntudatlanul, egy be nem vallott ösztönyszerű rettegéssel félt attól, hogy az a tiszta, mely tekintet bele-talál nézni az ő sivar-ságtól érdes kedélyébe. Kényelmetlen az nagyon, ha a mindent gyönyörű, mindent megvető ember kénytelen a nyomort, diésötöteni az eszményit.

— Ha mind így megy, — gondolta, — ugyan-csak rászolgálók erre a szerencsére. Bizony, nem volt nehezebb a diés bárónak visszaszerelni vagyonát egy olyan munka révén, melyet

Zúdor Kelemen egy hárs karosszékben hátradőlve, élvezte a nyár szépségét; kezében könyvet tartott, de szemét lehuntya. A négy óriás hársfa koronája összebörült s alatt egy nagy négyeszőgű tért árnyalt be zöldes homálylyal; ő divatú, de nagyon kényelmes kerti butorok körítik a fák hatalmas törzsét, s helyenként egy-egy mohos talpú kőasztal áll kissé éregeten; a nagymama egy ilyen kőasztal mellett ül, kövéres, még mindig szép kezét az asztalon nyugtatva. Tartása egyenes, arcán élénk gondolatok tükröződnek — az utóbbi időben mindig ilyen — és úgy figyel az unokáira. Ilon szemben ül a jegyesével és beszélgetnek, Klárka himez, olyan gyorsan öltögetve, mintha az ő lakodalmá közelegne. A «kicsi» nem tud egy helyben maradni: felszökik az Iloné asztalától és nagymamához fut, ott sem jó; jegyese karjába ölti karját:

— Járkáljunk itt az árnyas uton.

Megindulnak, néhány lépés után kihuzza a

karját, megrázza a vállát, aztán ismét csak visszasiúl és felnéz az ifjú szemébe... szóval a rendes széleslye hangulatában van.

A pap ezalatt odaér hivatásának a magaslatára s úgy véli, hogy ezen a pályán, melyet immár annyira megkedvelt, csak az igazi lelkesítés, a jóban való teljes hit vezetethet némi sikerre. Ezzel lehet — természetesen csak idővel — legyőzni azt a vonakodó csökönységet, melylyel a nép útját állja minden újításnak, minden haladásnak. Fel kell ébreszteni lelkében az öbeeszerzetet és egy nemesebb ösztönt, mely az ember ősi természetét: az önzést, legyőzve, élvezetet találjon a másokért való éles magasztosságában. Tudja, hogy egyelőre nehezen fog menni, mert könnyebb az embernek az állatóság küszöbén maradni, mintsem fellépni arra az ösvényre, melyen csak nagy önmegtágadások árán juthatni az erkölcsi magaslatra, oda, a hol aztán a legtisztább lelki gyönyörökkel lehet élvezni... Kissé elhallgat; égő tekintete a jegyese arcára tapad: vajjon megvan-e a kívánt hatás? A leány szeme ott nyugszik pihenő édes apján: mint megváltozott, mióta ő jegyben jár! Halvány ugyan, de nyugodt és vidám: csaknem olyan, mint hajdan volt... A pap egy heves mozdulatot tesz, mintha nem tudná visszafojtani azt az ihletet, mely e pillanatban lelkét érinti és lelkesülten szól:

— Be kell vallanom, hogy az istenség nagy eszméje az én evangéliumom; az emberiség testvérsülése az igaz szeretetben, az én vallásom...

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

REGÉNY.

Írta

VERNE GYULA.

(Folytatás.)

A retentő sorseszélyek miatt nem tarthatott sokáig életreje, Senki fia állandóan mellette volt. A szobából sem mozdult ki, szüntelenül a beteg ágyánál üldögélt. Jól esett az öregasszonynak, hogy a fiút mindig maga körül látta és örvendezett a szíve, mikor a harmadfél éves Jenny a fiú karján ülve reá mosolygott. Néha-néha oda kívánta magához a leánykát és meg-megczirógatta. De eszébe ötlött az a kínos gondolat is, hogy majd... majd mi lesz az ártatlan portékából.

Ilyenkor kérdezte Senki fiától:
— Te is nagyon szeretted őt, ugye?
— Erősen szerettem, nagyanyó.
— Nem fogod őt soha elhagyni?
— Soha... soha!
— Adja Isten, hogy boldogabb legyen, mint mi valánk! Ő a te leánykád, ezt soha el ne feledd!... Belőled szép, nagy ifjú lesz, majd, mikor ő még kicsiny leány számba jó. A kereszt-apa annyit, mint az édes apa.

— S ha eltalálna egyszer veszíteni szüleit...
— Ne, oh ne, nagyanyó, ne is beszéljen ilyeneket!... Nem tarthat örökké ez a szerencsétlenség... ezt a néhány hónapot kell valahogy kihúznunk... aztán majd nagyanyó is újra egészséges lesz; látni fogjuk, mint eddig, a vén karosszékekben és Jenny játszik a lába előtt...

Mig így beszélt, szívébe mintha kést dőttek volna, úgy érezte Senki fia, forró könyvek számként a szemébe, mert jól tudta, hogy nagyanyó beteg, halálos beteg. És mégis volt annyi ereje, hogy legalább mig mellette volt, leküzdötte fájdalmas érzéseit. Csak kiinn sirt, a hol könyeit senki sem láthatta. S a mellett félt, hogy egyszer csak meglátja a rendőrökkel közlekedő Harbertet, a kik jönnek, hogy a családot egyetlen hajlékukból kikergessék.

Január első hetében még rosszabbra fordult nagyanyó állapota. Gyakran ajult el, egyszer oly sokáig fekvett eszméletlenül, hogy már halottnak hitték.

Hatodikán Traleeből egy irgalmas szamaritanus (egy orvos) jött a majorba s hőlmi kenőőst rendelt, mely a beteg szenvedéseit némileg enyhíteni fogja. Azután elment, maga után hátra hagyva a kétségbeesést abban a házban, hova őt emberi szánakozás vezette.

Traleeba menni, az orvosságot elkészíttetni és a majorba visszatérni, mindez huszonnégy óra alatt el lehetett volna végezni; csak hogy miből fizessék ki az orvosságot?... Az adó főlemészette utolsó filléret is, a család abból élt, mit a major termelt, semmit azonkívül nem vehettek. A fiókban egy krajczár sem volt. Bufort, ruhát sem adhattak el, mert alig volt. Oh, ez a legkiáltóbb nyomoruság vala!

Ekkor jutott valami eszébe Senki fiának. Meg volt még neki az a guinee-je, mit Weston kisasszonytól kapott a limeriki színházban. Széleslyes tréfiája volt csupán a művésznek, de hát ő Sib szerepét nagyon komolyan vette s úgy hívte, hogy az aranyat becsülettel meg-szolgált. Odatette volt a kavicok közé a kőkorsóba, már persze nem gondolhatott arra, hogy ezek a kavicok majdan penceokká fognak változni.

A majorban egy lélek sem tudta, hogy Senki fiának egy aranya van, mikor neki az az ötlete támadt, hogy orvosságot hoz nagyanyónak. Attól az orvosságtól fájdalmi megenyhülnek. talán életét is megmenti vele — ki tudja?... hátha még felépül. Senki fia még mindig szeretett volna remélni, pedig szívében kialudt már a remény szikrája.

Elhatározta, hogy szándékáról nem szól senkinek sem. A pénz övé volt, tehetett vele azt, a mi tetszett. Mindenek felett sietnie kellett. Hogy észre ne vegyék, éjjel akart elindulni. Egy kissé hosszú út ugyan főleg gyermekekre nézve tizenkét mérföld oda és vissza Traleebig, de hát Senki fia arra legkevésbé sem gondolt.

Az sem volt bizonyos, hogy egy napig tartó távolléte nagyon feltűnik a majorban, mert eddig is, ha nagyanyó mellett nem volt, a nap legnagyobb részét a majoron kívül az ország-úton töltötte s arra vigyázott: vajjon nem közeledik-e a middleman hivatalnok a rendőrökkel, hogy a családot az utcára kidobja, vagy Murdockot letartóztassa.

Másnap Senki fia éjjeli két órakor fölkel, oda ment nagyanyóhoz, megölelte és megcsókolta. Nagyanyó tovább aludt, a fiú pedig nesztelenül kisompolygott a szobából, óvatosan becsukta kívülről az ajtót, megismogatta Birket, a ki buzgó csóválgatta a farkát, reá ugrott, mintha kérdezte volna: «Gazdácskám, elkísérhetek?»... Nem, a kutyát otthon akarta hagyni. Hadd örködjék helyette a hűséges állat. Végig ment az udvaron, kinyitotta a kaput s azzal kiinn volt az úton, mely Tralee felé vitt.

Az országút üres volt, az is maradt mindvégig. Egy árva utassal, szekérrel sem találkozott és ha találkozott volna is, mit érdekelték azok Senki fiát? A szekeren talán szorítottak volna helyet s megkímélték volna a nehéz gyaloglástól. Így hát csak ifjú, de erős lábaira kellett számítani.

Végre még csak négy mérföld maradt hátra. Nem olyan gyorsan ugyan, mint a hat első, de hátra hagyta mégis emberül, még csak két mérföld s aztán Traleeban van...

Fél nyolcra járt az óra. A nyugati láthatáron kialudtak az utolsó csillagok is. A borongós hajnali szürkület gyöngye világot vetett az égboltozatra, miglen a napsugarak áttörték a sűrű párázatok övén. Legalább meglehetősen tág volt a szemhatára.

Ekkor az út egyik dombos részén egész csapat embert vett észre, kik Tralee felől jöttek. Első gondolata az volt, hogy elrejtőzik, habár egy gyermekét bizonyára nem bántanak azok. Mégis letért sietősen az útról s egy hóval takart útszéli bokor mögött húzta meg magát. Onnan figyelgelhetette, hogy mivel emberek a közelébe.

A fiú nem sokára felismerte, hogy rendőrök azok, lehettek tizen-tizenketten, egy tizedes haladt az élükön. Mióta ezt a vidéket szigorúan szemmel tartják, az efféle czirkáló rendőrök nem is tartoztak a ritkaságok közé.

Senki fiát sem lépte meg, hogy rendőr-csapattal találkozik, de szinte hangos kiáltásba tört ki, midőn közöttük meglátta Harbertet, kit

két vagy három végrehajtott fogott közre. Ezek szökték a bérlőket törvény erejénél fogva a majorokból kiűzni.

Hogy elfacsarodott a szíve, midőn arra gondolt, hátha épen Kerwanba mennek; s a rendőrök épen talán Murdockot akarják letartóztatni. Senki fia ezt a gondolatot nem viselhette el. A mint a csapat eltűnt, előugrott a bokrok mögül s futott, a mint csak erejétől telt, úgy, hogy fél kilenczkor Traleeba érkezett.

Legelőször is egy gyógyszerárba ment, elkészíttette az orvosságot; mikor fizetésre került a sor, oda adta a guine-et, — egész vagyonkáját. Az orvosság szörnyű drága volt s így mindössze tizenöt shillinget kapott vissza a gyógyszerészől.

Kévéssel tíz óra után elindult Traleeből Kerwan felé.

Senki fia mindinkább gyorsította lépteit. Nem akarta észre se venni, hogy fáradt s rendkívüli erélyt tanusított. Az persze teljes lehetetlenség volt, hogy a rendőrök utólerje, hiszen azok már két-három órai előnyben vannak. A hóban látható lábnyomok világosan bizonyították, hogy a rendőrök, meg a Harbertet kísérő végrehajtott is a Kerwan-major felé vették útjokat. E miatt még inkább sietett a fiú, pedig már úgy fájt a lába. Még egy-két percze sem állott meg, mint menet tévé. Délután két órakor már csak két mérföldre volt a majortól. Fél óra múlva előtűnt a síkságon a major udvara a végtelen hőmézők közepette.

Senki fiának kissé feltűnt, hogy a kémény nem füstölög, holott a nagy szobában tűznek kell lennie, tüzelő anyagban sincs hiány.

Azonkívül a major maga is olyan szűrtnek, elhagyottnak látszott...

Senki fia még inkább sietett. Összeszedte minden erejét és futásnak eredt. Elestett, újra feltápáskodott s a major riasos kapuja elé érkezett...

Minő látvány! A kapu össze volt zúzva. Az udvarban szanaszét mindenütt lábak nyomai. Az istállóknak csak a négy csupasz fala látszott, tető sehol. A szalmatetőt letépte valaki róluk. Ajtó, ablak épen sehol nem maradt. Nyilván mindent összezártak-rontottak, hogy menedéket a család ne találhasson. Emberi kéz csinálta szomorú romhalmaz volt!

Senki fia úgy állott ott, mintha villám sújtotta volna. Iszonyat, rettegés fogta el, reszketett minden porcikájában. Nem mert a kapun bemenni, a hához közeledni...

És mégis reá szánta magát. Ha a bérlő vagy övéi közül valamelyik itt van még, meg kell tudnia...

Az ajtóig támolygott. Hangosan bekiáltott... Semmi felelet.

A küszöbre roskadt és zokogásban tört ki. Mig ő távol volt hazulról, a következők történtek:

A szomorú kiűzések, melyeknek nemesek egyes majorok, de néha egész falvak áldozatul esnek, Irland grófságaiban nem tartoznak a ritkaságok közé. Csak hogy azok a szegény emberek, kiket elűznek születésük helyéről s a kik remélik, hogy ott is halnak meg, visszatérhetnek ám az elhagyott majorba, kifeszíthetik az ajtókat s újra megtelepednek ott, minthogy más helyütt hajlékot nem találnak.

Nos, hát nagyon egyszerű módon meg lehet ezt akadályozni. A házakat egészen lakhatatlanná teszik. Fölállítanak egy «battering-ram»-ot (faltörő kos), lánczon függő gerenda, mely három, csúcsban érintkező póznához van erősítve. Ez a kos elrombol mindent. Letépi a ház födelét, bedöntik a kéményt, tővel-hegygyel összehányják a tűzhelyt; szétzúzzák az ajtókat, letördelik az ablak kerestűfáit. Csak a ópusasz falak maradnak meg... Szél járja keresztül-kasul, eső mossa a törmelékeket, belepi: a hó: így aztán a landlord és alárendelt közegei nyugodtak lehetnek a felől, hogy emberi állat e romok között hajlékot nem talál.

Csoda-e tehát, ha efféle vadállati kegyetlen-séggel foganatosított végrehajtások oly gyakran ismétlődnek, az irlandi parasztok szívében olyan emészto gyűlölet halmozódik fel?

Itt Kerwanban a kiűzetést még sokkal szomorúbb mellékkörülmény tette irzatosassá.

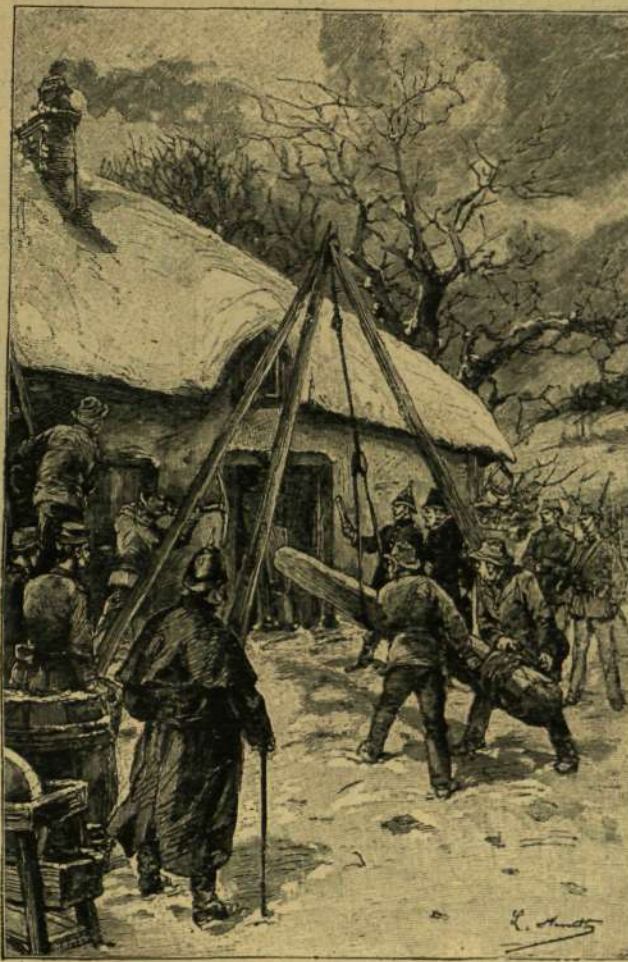
Gyűlölet és bosszú együtt működtek közre ebben az embertelen munkában. Harbert, a ki kamatostul meg akart fizetni Murdocknak, nem

elégedett meg, hogy ezimborái közreműködésével a middleman nevében járjon el, hanem följelentette a rendőrségnél az ifjú bérlőt s így a rendőrök azzal az utasítással jöttek Kerwanba, hogy őt kézrekerítsék.

Először Márton, feleségét és gyermekeit üzték ki a majorból; ez alatt a poroszlok a ház belsejét rombolták össze. Nagyanyót sem kímélték. Kirántották őt az ágyból, az udvaron vonszolták, még csak egyszer tudott felemelkedni, hogy a gyilkosokat, Irland gyilkosait, megátkozza... aztán holtan összerogyott.

Ebben a pillanatban Murdock, bár még megmenekülhetett volna, a nyomorultakra rohant. Eszeveszten forgatta fejszéjét. Atyja is, őcsese is, az ő példáján felbuzdulva, családjukat meg akarták védeni... Mindhába! A poroszlok tülerőben voltak, győzött a törvény, ha szabad ezen a néven nevezni a merényletet, minden ellen, a mi igazságos és emberi.

Csakugyan napnál világosabb, hogy a törvény emberei ellen való erőszakról volt itt szó, elfogták tehát Murdockon kívül Mártont és Simet is. S habár 1870 óta egy kiűzetés sem történt a

Gonosz kéz munkája.

nélkül, hogy az illetőket kártérítésben ne részesítették volna, ők még ezt is kockáztatták.

A majorban nagyanyót nem temethették el keresztényi módon. El kellett a szomszéd faluba vinni, hol templom volt. Két unokája egy nyújtóztató-padra tette holttestét és vitte, míg a rendőrök által közrefogott Márton, Martine és Kitty követték őket.

A gyászmenet Limeriknek tartott. Lehet-e ennél szívet tépőbb gyászmenet csak képzelni is?... Egy letartóztatott család, víz és kiséri egy szegény, öregasszony holttestét...

Senki fia legyőzve végre borzalmát, keresztül-kasul járta a puszta házat, a romokban heverő butordarabok ott heverték a padlón... kiabált... de senki, senki sem felelt.

Eszébe jutott vagyona, a kőkorsóban gyűjtögetett kavicok, annyinak kell lennie, a hány napot Kerwanban töltött. Kereste a kőkorsót, épen találta egyik szögletben.

Oh ezek a kavicok! Leült a küszöbre, kezdte számlálni. Ezeröttszáz negyven kavic volt együtt.

Négy évnek és 80 napnak felelték meg; 1877 október 20-ától 1882 január 7-ikéig élt a majorban.

Most el kell hagynia ezt az otthonát, fel akarta keresni a családot, melyet a magáénak is joggal mondhatott.

Mielőtt elindult volna, egy ruhába összekötözte a fehérmujját, melyet egy félíg összevagdalt szekrény fiókjában megtalált. Az udvar közepén álló fenyőfának — ő ültette volt Jenny születése napján — a tövében lyukat ástott, oda temette el a kaviccsal telt kőkorsót.

Azután még utóljára fájó szívvel nézett a romba döntött házra és elindult az országúton, melyre az esti szürkület immár árnyéket vetett.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ UTOLSÓ ÚT.

I.

Ő kegyelmességök.

Lord Piborne, a nélkül, hogy előkelő nagyúri tartását megtagadta volna, az irásztalan heverő különféle iratok között babrált, rendbeszedte a szanaszét heverő újságokat, aranyárga bársony hálókabátja zseibeiben kotorászott, kiforgatta aczélszürke felöltőjének a zsebeit is, mely a

— A parkban sétáltat.
— Jelentsd ő kegyelmességének, lady Pibornenak, hogy tiszteletemet küldöm s értésére juttatom, miszerint minél előbb ohajtanék annak a szerencsének részesévé lenni, hogy vele beszélhessek.

John mereven «fordulj»-t csinált, — mert egy stilszerű urasági inas, ha szolgálatban van, nem hajlik meg, — szigorúan kimért léptekkel hagyta el a szobát, hogy ura parancsát teljesítse.

Lord Piborne ő kegyelmessége ötven éves, — ez az ötven esztendő méltó vala a több száz esztendő család nemességéhez, melynek becsületét soha egyetlen makula sem szennyezte be. Mint az angol főrendiháznak tagja, jöhiszeműleg sajnálja, hogy a hűbér-korszak sok szép kiváltsága megszűnt; oh, az a szép jobbagyi intézmény, a szellérség, a hűbér-uradalmak, a kegyuraság, a dicső úri-székek; mily boldogok voltak ősei, kikhez csak hódoló alázattal közeledtek a jobbágyok. Minden teremtet állat, kinek a születése, az ősi családfája nem olyan ódon, mint az övé, reá nézve egyenlő a paraszt-

Lord Piborne.

tal, a polgárral, ha ugyan nem a szellérral avagy rabszolgával. Ő marquis, a fia tehát gróf. A bárók, lovagok vagy más közsorsú nemesek saját külön véleménye szerint alig méltók arra, hogy az igazi főúr előszobájában csak meg is jelenjenek. Magas, sovány, simára borotvált állú, szeméinek a fénye mintha kialudt volna, anhyra hozzászóltak-e szemek a megvető lenézéshez; ha beszélt, alig egy-két szót eregetett ki s azokat is szárazon ajkai közül: lord Piborne méltó képviselője azoknak a gógós főuraknak, kik porlepte permamentek közé temetkeznek s a kik — szerencsének — még az arisztokratikus jellegű Nagy-Britanniában s Irlandban is, mintha kiháló félben lennének.

Ezen a felséges arisztokrata módon szokott ő kegyelmessége kifejezését adni a legnagyobb kellemetlenségnek is, fölöslegesnek tartván arcvonásai egyéb elváltoztatását.

Teste felső részének kis mértékben való előre-hajlása arra mutatott, hogy szándékában volt ő kegyelmességének egyszer talán meghajlani is, hogy alája pillantson a nehéz takaróval borított asztalnak. No de gondolt egyet s megelégedett azzal is, hogy kegyelmesség megnyomta a kandalló felett levő villamos csengőnek a gombját.

Csaknem ugyanabban a pillanatban jelent meg a küszöbön John, a komornyik és feszesen állott, mint egy özvegy.

— Nézd meg, nem esett-e a pénztárczám az asztal alá, — mondá lord Piborne.

John lehajolt, kissé félrelibbentette a redőben aláhulló terítőt s üres kézzel emelkedett fel. Ő kegyelmességének a tárczája nem volt a föntvezett helyen.

Lord Piborne homloka újfént megrándult egy kissé.

— Hol van lady Piborne? — kérde.

— Lakosztályában, — felelé a komornyik.

— És Asthon gróf?

Az ajtó kinyílt, s mintha valamely fogadó-

terembe egy előkelő hölgy lépett volna, jelenté a komornyik:

— Lady Piborne ő kegyelmessége!
A marquisné belépett. Jócskán benne volt már a negyvenes években: magas, sovány, szögletes. Haját széles szalag tartotta a homlokán, ajka keskeny, sasorra arisztokrata módra meggömbült, termete karcsú, vállal kiszögellők: szép bizonyára soha sem volt; de a mi előkelőségét és modorát, a hagyományok és kiváltságok tekintetében való rokongondolkodást illeti: lord Piborne magához illőbb hitvestársat keresve sem találhatott volna.

John egy czimeres támlájú zsölyt gurított elő, a marquisné erre leereszkedett, John pedig némán hátrább vonult.

Az előkelő férj így szólott a hölgyhöz:

— Marquisné, kegyed megbocsát, hogy kérem kellett, miszerint lakosztályait elhagyván, engem abban a szerencsében részesítsen, hogy saját szobámban intézhessem kegyedhez szavaimat.

Világért sem kell azon esodálkozunk, hogy ő kegyelmességeik még magán beszélgetéseikben is ilyen dagályos szócsifraságokat faricskáltak. Ez itt a divat. Különb is mind a ketten még a «rizsper» és paróka-korszak» gyermekei voltak. Soha annyira nem feledtek volna meg

magukról, hogy bizalmas csevegéseikben a hétköznapi nyelvet használják.

— Rendelkezésére állok, — viszonzá lady Piborne. — Minő kérdést kívánt hozzám intézni?

— Kérni szeretném, marquisné, hogy emlékezőtehetségével engem gyámolítani kegyeskedjék.

— Értem.

— Nem kocsikáztunk mi tegnap délután három óra tájban Newmarketbe Laird úrhoz, a mi astorneyukhoz?

Az astorney teljhatalmú ügyvéd, a ki megbízójának az Egyesült Királyság polgári törvény-székei előtt képét viseli.

— Kétségen kívül... tegnap... délután, — felelé lady Piborne.

— Ha jól emlékszem, fiunk, Ashton gróf is velünk volt a hintóban?

— Úgy van, marquis, velünk szemközt foglalt helyet.

— A két inas pedig, nemde, hátunk mögött állott a hintón?

— Igen, a mint hogy tisztök parancsolja.

— Jól van, — felelé lord Piborne, megbillentén kissé a fejét, mivel tudtul adta, hogy nevével egy véleményen van, — akkor kegyed, marquisné, arra is emlékezni fog, hogy zsebemben volt a tárcza, melyben a periratok vol-

tak, annak a pernek iratai, melyet az egyházkerülettel folytatunk?

— Annak az igazságtalan pernek, melyet elég vakmerők és szemtelenek voltak nyakunkba akasztani, — tévé hozzá lady Piborne jelentős arczkifejezéssel.

— Abban a pénztárczában — folytató lord Piborne — nemesak fontos okmányok voltak, hanem száz font sterling is, melyet jogtanácsosunknak szántunk.

— Mindenre pontosan emlékezik, marquis.

— Azt a pénztárczát tehát, — folytató a marquis, — melyet én bundám jobboldali zsebébe tettem, tudom bizonyosan, nem találom sehohol.

— Talán, mikor haza érkeztél, dolgozó-asztalára tette, marquis?

— Én is gondoltam arra, marquisné, de hiába keresem a papírok között.

— Tegnap óta senki sem járt itt?

— De... mégis... John, a komornyik... benne azonban megbízhatom...

— Mindig jó, ha az ember gyanakszik a szolgaszemélyzetre, — viszonzá lady Piborne.

Egyébiránt az is meglehet, hogy tárczám a kocsipárnák közé csúszott, — folytató a marquis.

— Azt az inasok valamelyike észrevette volna s ha a száz fontot nem tartotta megvetendő zsákmánynak...

(Folytatása következik.)

KURCZ LIPÓT és TÁRSA
photocalnógóvali műintézet
Budapest,
VII. Széchenyiriváros 12.
KÉSZIT
modernemő nyomatványhoz szükséges
CLICHÉKET
Chemigrafia, chromotypia,
photo-(auto)typia,
FAMETSZET stb. újján.
TÉRKÉPEK, TERVEZETEK, ALAPRAZOK
photolithografaiilag
legszélesebb és legteljesebb sokszorosítottak.
Tudós megrendelések pontosan
és julángosan elkészültek.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

BAKSAY SÁNDOR
GYALOG-ÖSVÉNY.

Második kiadás.

Három kötet. — Ára vászonkötésben 3 forint.

Minden kötet külön kapható.

Legolcsóbb magyar és német zsebszótár!

TIPRAY JÁNOS.
NÉMET-MAGYAR
ÉS
MAGYAR-NÉMET
ZSEBSZÓTÁR.

Második kiadás.

A két rész egy kötetbe füzve 60 kr.,
egy vászonkötésben 80 kr.

UTAZÁSOK
KÖNYVTÁRA
Szerkeszti a Magyar Földrajzi Társaság
SZÁMOS A SZÖVEGBE NYOMOTT KÉPEKKEL
BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT
MAGYAR IRODALMI INTÉZET

Tartalma:

Przevalskij M. N. Zájánból Khámin át Tibetbe és a Sárga folyó forrásvidékére. Oroszból átdolgozta Csöpey László. Kötve 3 frt 60 kr.
Nordenskiöld A. Erik. Ázsia és Európa körülhajozása a Végán. Átdolgozta Vargó Ottó tanár. Kötve 2 frt.
Brasséy Utazás a «Napsugár»-on. Az angol eredetiből átdolgozta dr. Öreg János, tanár. 36 képpel kötve 2 frt 40 kr.
Sarpa Pinto utazása Afrikán keresztül az Atlanti oceántól az Indiai oceánig. Átdolgozta dr. Brozik Károly, tanár. Bevezetéssel a Dél-Afrikában tett utazások vázlatával Thirring Gusztávól. Kötve 2 frt.
Asbóth János A Saharától az Arabáig. Utazás Egyiptomban és Palaszinában. Kötve 2 frt 40 kr.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

mellény-szalású derekat rövid fekete atlasz újak egészítik ki. A toskáni szalmafonati kalapot sötétzöld musselin és vörös bogycok díszítik, míg a kalap hátsó részén látható levélfüzér vallyig ér.

A minap még oly divatos csipkével bevont napernyők, majdnem véglegesen tűntek el a láthatárról és legfeljebb falun vagy furdóhelyen lesnek használva. Helyüket az egyszínű angol vékony botnyelfi napernyő foglalta el, melynek arany, ezüst vagy zománc és drágakövekkel kirakott gombja alatt az illető hölgy czimere vagy czimeres monogramja látható. Magas sarkú fekete zergebőr cipők városban, falun pedig világos sárga bagarjából készült széles sarkú gombos cipők nagyon divatosak. Keztyűk dolgában a világos színű hosszú, esetleg könyökig érő svéd bőrkeztűt tartja fenn magát, míg színházban és kissé felsőbb estélyeken francia fehér keztyűt viselnek. Azon kísérlet, hogy nyáron a könnyű fekete áttört selyemkeztűt divatos legyen, egyelőre már csak azért is hiúsult meg, mivel az csakis rendkívül szép formájú kezkekhez illik s a kar esetleges hiányait el nem takarja.

Végül még csak arra figyelmeztetlek, hogy azon esetre, ha magad vagy ismerőseid egyike valami különös chic-es ruhát akarna csináltatni, ezért bátran a világhírű Ch. Drécoll-hoz forduljon, kinek bécsi műtermében készült magyar díszruhák a millenniumi ünnepélyek alkalmával általános feltűnést keltettek.

Alice.

napot. Nagypénteki társaságunk még csecsemő korát éli. De vajha hirdesse és kövesse meg soká — Idvezítünk végtelen szeretetének és önfeláldozásának felsőleges példáját!

Szász Károly.

— «Mi a nagypénteki társaság?» — «A nagypénteki társaság társasága azoknak, a kik csak nagy-

BLAHÁNÉ MINT CZIGÁNY PANNA.

BLAHÁNÉ «A KÉKSZAKÁLU HERCEG»-BEN.

BLAHÁNÉ DEBRECZENI SZÍNÉSZNŐ KORÁBAN.

sajtót, melyből mai számunkban mi is közlünk két kisebb mutatványt. Ezredéves múltunk ünnepléséből a költészet is részt kér magának. A nagy alkalom nemesak a lyrát szólaltatta meg, hanem a színpadon is több alkalmi darabnak adott életet. Ez a mű is a színpadon volna igazán a maga helyén; képeinek változatosságával, dictiójának erejével s a rajta előmlő hazafias érzés melegevel bizonyára erősen hatott volna a közönség képzeletére és kedélyére, s a világot jelentő deszkákon a benne rejlő tanulság sem hangzott volna el nyomtalanul. Kívánjuk, hogy mint könyvdramának is meglegyen a maga olvasó közönsége. A drámai költemény egy előjátékban és tíz képből álló három felvonásban ezer éves történetünk főbb eseményeit varázsolja szemünk elé. A pusztaszeri vérszerződéssel kezdődik, hol ügyes leleménnyel a szerződés egyes pontjait a hét vezér fölvaltva mondja, s az Árpád-házat kiirtással fenyegető vihar tornyosulását. Látjuk a tatárpusztítást, s nyomban utána, Béla király honalkotó munkáját, Egy új kép Magyarországot hatalmának tetőpontján mutatja be, Mátyás alatt,

BLAHA SÁRIKA.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Orgona-ág» czimrel jótékony czélu alkalmi lap jelent meg Beniczky né Bajza Lenke szerkesztése mellett az elzülött gyermekek fölségelésére alakult «Nagypénteki társaság» tavasi ünnepélye alkalmából, melyet az ünnepélyen bájos ifjú leányok egy koronáért árultak, és sok híres ember és aszszony irt vagy rajzolt bele. A szép kiállítású lapból néhány mutatványt itt közlünk:

Önmagunk iránti bizodalunkat csak az embe-
rekkel való folytonos érintkezés erősíti; a társaság
adja meg ama mértéket, midőn magunkat másokkal
összehasonlítva, saját éntünk fölött ítélehetünk.

Báró Bánsffy Dezsőné.

Kívánság. Legyen a magyaroknál minden virág
illatos, minden gyümölcs édes, minden szív boldog,
minden lélek tisztá.

Jókai Mór dr.

Sok szóval keveset mondani nem épen könnyű
dolog; — kevés szóval sokat mondani, kétségtelenül
még sokkal nehezebb. Így tehát legjobb semmit
sem mondani — de annál többet — tenni!

Csáky Albin gróf.

Az első Nagypéntek az igazi, már 1863 éves (Kr.
sz. u. 33 évvel). — Most ezeréves hazánk már 896
éve ünnepli áhitattal az oly szomorú mint dicső

pénteken böjtölnek, azok javára, a kiknek esztendőn
át igen sok nagypéntekjük van.» Rákosi Jenő.

Hölgyeinkhez.

A ki soh'se voltál árva,
Hűn emlékszel jó anyádra:
Mily szeretve ápol téged.
Gondja őrzött, gondja védett,
Mind tied volt, szava, tette,
Élted útját egyengette.

Hát te, a ki anya vagy már!
Gyermekid közt ezer gond vár;
Mert a gyermek, hajd idővel,
Testi, lelki baj közt nő fel,
S a ki óvja, el nem hagyja,
Mindig csak az édes anyja.

Im legjobban ti tudjátok,
Árva sorsa mily nagy átok;
Enyhítsétek szeretettel,
Nem fáradva, szóval, tettel;
Munkátokra siker szálljon,
Gyermek-szájjal Isten áldjon!

Gyulai Pál.

«Ezer év» czim alatt Szász Károlytól és ifjabb
Szász Bélától a Franklin-társulat kiadásában a na-
pokban egy történelmi drámai költemény hagyja el a

Blaha Lujza élete. Jókai Mór bevezető soraival,
irta Kéry Gyula, Budapest, 1896. Kiadta Rózsavölgyi
és társa. A kitűnő művésznő ragyogó pályájának
szentelt emlékkönyv ez, mely végig kíséri gyermek-
éveitől diadalma egész hosszu során. A könyv

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmásait eszközli mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
 Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
 mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLE J. C.
 Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
 Alapítva 1876.
 Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
 ajánlja
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Gerson Anna asszony
 BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
 (félemez)

A Franklin-Társulatnál Buda-
 pesten megjelent, és minden
 könyvkereskedésben kapható:
**AZ EGÉSZSÉG
 MEGÓVÁSA.**

Népszerű egészségügyi
 értekezés.
 Irta
Dr. Wallfisch Ferencz.
 Ára füzve 40 kr.

**A Magyar Asphalt
 részvény-társaság**
 Budapest, Andrássy-út 30
 elvállalja jótállás mellett
 legolcsóbban
asphalt-burkolatok
 fektetését és
nedves lakások
 pinceszék, stb. gyökeros
 száraztatását.
Telefon.

22. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, MÁJUS 31.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: A VASÁRNAPI UJSÁG évi ára 12 forint, a POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 14 forint. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 forintért, a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 forintért, a két együtt 12 forintért. Külföldi előfizetésekre a postai költség megfizetésével a fenti árakhoz kell hozzáadni a postai költség mértékét.

Van szerencsénk a nagyérdemű hölgyközönségnek becses tudomására adni, hogy **Bauer A. Jenő** urnak 20 év óta Bécsi-utca 6. sz. alatt fennálló **női divatáru-üzletét** átvettük és a mai követelményeknek megfelelően nagyobb mérvben fogjuk tovább vezetni. Raktárunk a legújabb francia és angol női szövetáru különlegességekben igen bővekedik úgy, hogy bármely izlésnek minden tekintetben eleget tehetünk. — A nagy érdemű hölgyközönség becses látogatását kérve, maradunk kitűnő tisztelettel.

HARY TESTVÉREK,
 Budapest, Bécsi-utca 6. sz.
 Átvett árak raktára 50 százalék engedménnyel adatnak el.

DECKERT és HOMOLKA
 elektrotechnikai intézete
 Gyár: **BUDAPEST**, V. kerület, Váci-utca 22. sz. Városi raktár: **BUDAPEST**, Dorottya-utca 8. sz.
 A magyar állam és a m. kir. államvasutak szállítói.
 Gyártanak és szállítanak: Sörgyőzberendezéseket vasutak számára; elvállalják azok javítását és szerkesztését. A minden államban szabadalmazott és általános használatnak örvendő **GRAPHIT-MIKROFON** feltalálói és kizárólagos gyártói.
Telefon-központok szolgálatát vagy a mellék iratok számára **telefon-berendezések** vasutak, légyi pályák, bányák és kohóművek, erőszekerek és uradalmak számára.
VILLÁMHÁRÍTÓK,
 villamos világítási és erőátviteli berendezések, minden nemből, a legszolidabb kivitelben és legolcsóbban, szavatosság mellett elvállaltatnak.
Képes árjegyzék és költségtervezet ingyen és bérmentve.

Diszmagyar eszímát
 a legdiszesebb kivitelben, valamint történeti és korrhú alakban, kívánatra rajz után is, a legszebben készít.
LŐRINCZ ISTVÁN
 Budapest, Muzeum-körút 5.
 Banderiumi diszoszímák és magyar topánok.
 Vidéki megrendelést is a legjobban eszközöl.

MATTONI FÉLE ERZSÉBET SÓSFÜRDŐ
 BUDAPEST-KELENFÖLD
Idény május 1-től szept. végéig.
 Keserű források. Ivó és fürdőgyógyomód.
 A gyógyhely fűrdői; esetleg ivóforrások kiűnő eredménytel alkalmashatók: 1. Bármínó okok folytán keletkezett lobos izmádnyoknál. 2. Női bajoknál, különösen mértis chroniánál; méh körül és hashártyóiban után visszamaradt izmádnyoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az albai szervek bántalmánál: máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. Zsírkorálnál. 5. Kőszénnyál, stb.
FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.
Egészséges felkés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, sene, kád- és márványfürdők, különféle ruhanyújtások. — Rendes társasági-közlekedés.
A kocsi állomási helye: Ferencz József-ter, a régi Lloyd-épület előtt.
 A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szivesen szolgál
Mattoni és Wille
 Budapest.
 6707

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.
 Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pókla a városligeti fasor végén körképe alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.
 Fő részei:
 1. A lelkek átkéése az Acheronon.
 2. A labegő lelkak.
 3. A tekezők és fősvények hágye.
 4. Die vár. Az izzó torony.
 5. Az égő sírok.
 6. A ember-fák erdeje.
 7. A várfolyó.
 8. A tűzeső.
 9. Az égő lábak mezejje.
 10. Az aranycsuhás barátok kőmenete.
 11. A mérszárlás.
 12. A kigyók földje.
 13. A jégvilág.
 Megszámlálhatatlan sokaság. Álomvilági tájak. Soha eddig nem látott színhátások. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.
 Látható reggel 9 óratól egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.
Belpő díj 50 kr.
 A Városligetbe menő villamos kocsi, omnibusok és lóvonatu kocsi megállóhelye.
A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképheől veit képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.
 A nap változó világossága szerint változó színhátások! A tüneményes festészetnek legnagyobb és egész világon egyedül álló alkotása.
 Lesóványodásra s egyidejűleg az egészég erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Blyn a dr. Daohesne-Duparo klin tanár, becsülletrend lovaga — megfigyélés után Boisson gyógyszer. által készített „per-sa-plula”, vesiculoseinevel előállított növ. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérment szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.**

Hirdetések felvételnek
 a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.
Dr. Suin de Boutemard
zamatos fog-szappana
 az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak és foghús tisztítására és fenntartására, valamint a száj lefrissítésére, a legelőrehaladottabb korban is. Egy csomag 35 kr.
Dr. Borchardt
illatos növény-szappana
 hathatós szer a bőr edzésére és épentartására, valamint pattanásoktól pörésenektől, szepőtől és mindenemű tisztáltságoktól való megóvására; egyttal kitűnő piperezappan s igen gazdaságos mindennemű fürdéshez és mosdásához. Lepestélt csomag ára 42 kr.
Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak elismert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tege-lyekben 85 kr-ával.
Dr. Hartung kinahéj-olaja, a hajat erősítő olaj, mely annak pulhaságot s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával.
Dr. Lindes tanár növényi rudaes hajkenőse, eredeti darabokban 50 kr-ával.
Balsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban.
Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr. és 75 kr.
Dr. Béringuier fűgyökér-hajolaja, üvege 1 frt.
Leder testvérek balsamos földi dióolaj-szappana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.
 Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben kapható:
Budapest: Török József gyógyszerháza, király-utca 12. szám alatt.
 Továbbá: **Kochmeister Frigyes utóda, Nerada Nándor** és **Thallmayer és Seitz** gyógyszereszeknél, valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerházaiban, illatszér- és gyógyszerkereskedésében.

BRAZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ
 Budapest, Muzeum körút 23. szám.
 Védjegy 13. és 20. sz.

SÓSBORSZESZ
 általános ismert kitűnő házi szer; különösen a bedörzsölés-kenőgyűrő-gyógyomódnál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszerűen fogtisztító szerül is, a menyiben a fogak fényét elősegíti, a foghús-erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz olpárolgása után, ugyszintén fejmosásra és a hajnyek erősítésére, a fejkorpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.
 Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.
BRÁZAY KÁLMÁN
 Budapest, IV. ker., Muzeum-körút 23. szám.
 Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Raymond és társ., es. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

KÁROLY LAJOS FŐHERCEG CSALÁDJA.

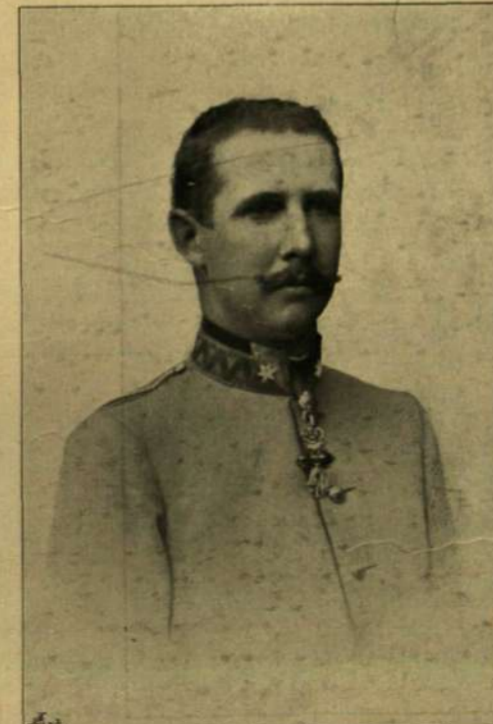
AZ URALKODÓ-HÁZ életében történő események általában mindig közelről érdeklik úgy a magyar királyi korona, mint az osztrák császári korona alatt álló országokat és népeket. Egy-egy születés, házasságtetés vagy haláleset nagy változások okozója lehet már csupán megtörténtével. Igen természetes azért, ha most Károly Lajos főherceg gyászos elhunytja miatt fokozott mértékben fordul a közfigyelem egész családjára, különösen pedig fiai felé, kik ez idő szerint az örökösödési alaptörvény (pragmatica sanctio) értelmében legközelebb állnak Magyarország és Ausztria trónjához.
 A közérdeklődés némi kielégítésére bemutatjuk lapunk jelen számában a boldogult Károly Lajos főherceg családjának élő tagjait s elhunyt első két feleségét is.
 Károly Lajos főherceg, mint már többször elmondtuk, háromszor lépett házias életre. Első ízben 1856-ban nősült, elvevén **Margit** szász hercegnőt, a ki azonban rövid két év múlva gyermektelenül hunyt el 1858. szept. 15-én. Másod ízben 1862-ben kötött házasságot a két Szicília királyának, Ferdinándnak, leányával, **Mária Annunziata** hercegnővel, ki kilencz év múlva, 1871 május 4-én szintén elhunyt. Ebből a házasságból négy gyermek származott, kik ma is élnek, névszerint: 1. **Ferencz Ferdinánd** (született 1863-ban), 2. **Ottó Ferencz József** (szül. 1865-ben), 3. **Ferdinánd Károly Lajos** (szül. 1868-ban) és 4. **Margit Zsófia** (szül. 1870-ben). Ezek közül Ottó főherceg már 1886 óta nős, feleségül vevén **Mária Józsefa** szász hercegnőt, ki eddig két fűgyermekkel ajándékozta meg, s ezek a kilencz éves **Károly Ferencz József** és az egy éves **Miksa Jenő Lajos**. **Margit Zsófia** főhercegnő, ki egy ideig a prágai nemes hölgy-alapítványi intézet apátnöje volt, 1895 óta szintén házias életet él, mint **Albert württembergi herceg** neje.
 Károly Lajos főherceg harmadik neje **Mária Terézia** főhercegnő, kivel 1873-ban két gyerme, s kitől két leánygyermek származott, u. m. a most 20 éves **Mária Annunziata**, a prágai nemes hölgy-alapítványi intézet jelenlegi apátnöje, és a 18 éves **Erzsébet**, ki édes anyja mellett van.
 Az elhunyt főherceg családjára azóta fordult nagyobb mértékben a közfigyelem az egész mo-

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCEG.

OTTÓ FŐHERCEG.

FERDINÁND KÁROLY FŐHERCEG.

MARGIT ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ.